

Україна КОЗАЦЬКА

ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНА ГАЗЕТА УКРАЇНСЬКОГО РЕЕСТРОВОГО КОЗАЦТВА

№ 5-6 (195-196) березень 2013 р.

Кличуть литаври

до Холодного Яру

20 і 21 квітня у Холодному Яру відбудуться вшанування борців за волю України – Гетьмана України Богдана Хмельницького, керівника гайдамацького повстання 1768 року Максима Залізняка та отамана полку гайдамаків Холодного Яру Василя Чучупака.

Гостей прийматимуть Медведівка, Івківці, Мельники та хутір Буда.

20 квітня 2013 року

9.00 – відкриття свята у с. Медведівка біля пам'ятника М. Залізняка (пісня кобзаря, виступ сільського голови Медведівки Олександра Дісканта та президента Історичного клубу «Холодний Яр» Романа Ковалю (8.15 збір та реєстрація спортивних команд сіл Холодноярщини).

9.15 – спортивні змагання дітей та юнацтва: фінальний матч футбольного турніру ім. Василя Чучупака, теніс, крос, змагання з гирьового спорту на кубок М. Залізняка, перетягування канату.

Виступ Братства козацького бойового звичаю «Спас» із Києво-Могилянської академії. Демонстрація бойової техніки «Спас», проведення майстер-класів для учасників свята.

12.00 – марш козацьких одностроїв та вишиванок. Опісля – мандрівка в родинне село М. Залізняка Івківці та покладання квітів до його пам'ятника; мандрівка на гору Семидубова, де за однією із версій поховано Б. Хмельницького. Там буде висаджено сім

дубів – на пам'ять про гетьмана, його старшин та козацтво.

12.30 – 13.45 (с. Медведівка) – концерт української пісні.

13.45 – 14.35 – обід (можна пообідати на горі Семидубовій, або за столиками біля млина в Івківцях, або в Медведівці, де відбудеться конкурс на найсмачніший куліш).

Пообідньої пори кожний зможе взяти участь у конкурсах на найкращу вишиванку, найдовші козацький чуб та дівочу косу.

Опісля – показові виступи Братства козацького бойового звичаю «Спас», школи бойового мистецтва «Хорс» та інших козацьких шкіл. Прогримить на всю Медведівку козацький бій – лава на лаву.

Пам'ятник Юрію Горлісу-Горському в с. Мельники. Автор – полковник УРК Віктор Крючков

Упродовж дня діти, юнаки та юначки зможуть безкоштовно проїхатися на конях Медведівкою.

У вечірній програмі – презентація книжки Р. Ковалю «Чорний Ворон: п'ять біографій», демонстрація фільму В. Тетерятника «Вони боролися до загину» та прем'єра фільму Р. Ковалю «Стеком і шаблею», зустріч із творцями фільмів.

3 10.00 до 18.00 – книжковий ярмарок у Медведівці «Гайдамацький край», під час якого відбудуться виступи та автограф-сесії В. Шкляра, Р. Ковалю та інших письменників.

19.00 – концерт лідерів гуртів «Мандри» Сергія Фоменка («Фоми»), «Тінь Сонця» Сергія Василюка, бардів – Гриця Лук'яненка, Володимира Самайди, Нелі Франчук, Володимира Гонського.

Завершить день Вогнедарове вогнище в Медведівці (кобзарський супровід Тараса Силенка).

20 квітня Всеукраїнська молодіжна ГО «Батьківщина молода» проводитиме військово-патріотичну гру «Холодний Яр», в якій візьмуть участь близько сотні учасників з більшості областей України.

18 – 21 квітня у Холодному Яру проводитиме табування організація «Сокіл» та ВО «Свобода». Осавульську службу координує Братство козацького бойового звичаю «Спас».

21 квітня 2013 року

Вшанування Головного отамана Холодного Яру Василя Чучупака, козаків та старшин полку гайдамаків.

10.00 – в центрі села Мельники мітинг за участю народних депутатів України, лідерів партій, співorganizаторів вшанувань.

13.00 – на хуторі Буда, біля храму великомученика Калнишевського, освячення зброї панотцями.

13.45 – 14.30 – поминальна трапеза.

14.30 – 16.30 – концерт видатних митців, які виконають пісні Визвольної боротьби.

Довідки: 098-00-26-994 (Петро), 066-270-20-98 і 067-845-60-64 (Максим), 066-709-83-16 (Владислав), 096-439-77-42 (Богдан Легоняк, відповідальний за проведення спортивних змагань у с. Медведівці).

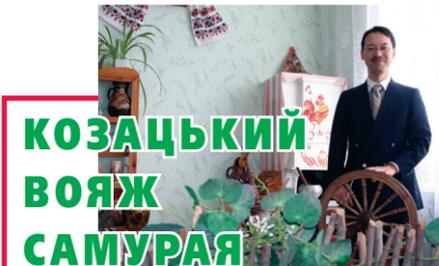
Інформаційними спонсорами заходів у Холодному Яру є газети «Незборима нація», «Козацький край» та «Україна козацька» – загальнонаціональна газета Українського Реєстрового Козацтва.

Історичний клуб «Холодний Яр»

ІМ'Я
ЙОГО –
ЛЮБОВ

стор. 7

КОЗАЦЬКИЙ
ВОЯЖ
САМУРАЯ

стор. 8-9

ДУМИ
ГЕТЬМАНА
БОГДАНА

стор. 11

СВЯТІ
ГОРИ
І ЗАПОРОЖЦІ

стор. 12-13

Офіційно

РЕЄСТРИ КОЗАЦЬКІ

Реєстр Черкаського обласного козацького товариства ВГО «Українське Реєстрове Козацтво»

КОЗАКИ-РЕЄСТРОВЦІ					
Шербатий Сергій Анатолійович	козак	Сотула Роман Володимирович	козак	Мелашенко Борис Якович	козак
Баранецький Костянтин Панасович	козак	Струков Ярослав В'ячеславович	козак	Осмоловський Олександр Іванович	козак
Гайдамака Анатолій Володимирович	козак	Ілняк Борис Романович	козак	Білоножко Василь Васильович	козак
Гайдамака Віталій Петрович	козак	Іншаков Анатолій Анісімович	козак	Опара Ярослава Василівна	берегиня
Голобородько Віталій Іванович	козак	Бабенков Петро Миколайович	козак	Босенко Таміла Миколаївна	берегиня
Голобородько Іван Дмитрович	козак	В'юнов Юрій Леонідович	козак	Хулап Володимир Миколайович	козак
Доброноженко Юрій Олександрович	козак	Гладощук Григорій Анатолійович	козак	Любченко Микола Іванович	козак
Дудник Олександр Михайлович	козак	Дробот Юрій Миколайович	козак	Волков Сергій Іванович	козак
Засць Валентина Іванівна	берегиня	Дудник Оксана Олександрівна	берегиня	Вахнюк Володимир Олексійович	козак
Ковба Олександр Миколайович	козак	Зіздек Василь Кирилович	козак	Кривда Ігор Олександрович	козак
Корнієнко Валерій Олексійович	козак	Заїка Павло Андрійович	козак	Білан Микола Михайлович	козак
Кутирьов Михайло Ігорович	козак	Заболотний Олексій Іванович	козак	Квач Василь Петрович	козак
Лобода Олександр Андрійович	козак	Засць Ольга Василівна	берегиня	Шестаков Сергій Олексійович	козак
Макаренко Анатолій Миколайович	козак	Кара Олександр Сергійович	козак	Палій Олександр Анатолійович	козак
Пастернак Роман Йосипович	козак	Корнієнко Валентина Василівна	берегиня	Ряжений Богдан Миколайович	козак
Потеребух Владислав Григорович	козак	Курченко Іван Феодосійович	козак	Безуглий Микола Микитович	козак
Самохіна Тетяна Олександрівна	берегиня	Кучер Юрій Васильович	козак	Олійников Іван Олексійович	козак
Серая Клавдія Леонтівна	берегиня	Литвин Ганна Дмитрівна	берегиня	Ромашенко Григорій Самійлович	козак
Харченко Сергій Олександрович	козак	Литвин Дмитро Іванович	козак	Филь Віктор Дмитрович	козак
Швецов Олександр Миколайович	козак	Литвин Надія Олександрівна	берегиня	Черниш Юрій Віталійович	козак
Шпетний Валерій Олександрович	козак	Панасенко Анатолій Юрійович	козак	Пилипенко Олександр Миколайович	козак
Цимбалюк Сергій Олександрович	козак	Плотников Роман Миколайович	козак	Антошук Володимир Вікторович	козак
Монастирський Олександр Михайлович	козак	Рябоконт Станіслав Іванович	козак	Бевзюк Роман Михайлович	козак
Ларін Станіслав Іванович	козак	Савченко Анастасія Іванівна	берегиня	Берестяний Василь Олександрович	козак
Ковтун Василь Іванович	козак	Саненко Валентина Володимирівна	берегиня	Бзенко Богдан Миколайович	козак
Подолянчук Андрій Юхимович	козак	Саюн Алла Олександрівна	берегиня	Бурмака Денис Валерійович	козак
Грищенко Максим Миколайович	козак	Семенчук Світлана Миколаївна	берегиня	Буряк Сергій Степанович	козак
Пустовіт Ірина Анатоліївна	берегиня	Скромна Катерина Данилівна	берегиня	Гладкий Костянтин Львович	козак
Коробченко Василь Якович	козак	Фадєєва Наталія Євгенівна	берегиня	Голованов Володимир Вікторович	козак
Кляпко Микола Миколайович	козак	Федоров Антон Станіславович	козак	Гонтар Олександр Олександрович	козак
Цима Олександр Якович	козак	Федоров Станіслав Володимирович	козак	Горбенко Владислав Степанович	козак
Лазоренко Микола Пантелеймонович	козак	Фоменко Павло Борисович	козак	Дремак Ілля Миколайович	козак
Циганський Сергій Віталійович	козак	Швачко Микола Олексійович	козак	Дробот Віталій Володимирович	козак
Горний Віктор Іванович	козак	Шевченко Олег Анатолійович	козак	Калініченко Іван Григорович	козак
Бровкін Юрій Дмитрович	козак	Скорина Володимир Михайлович	козак	Каракоця Тарас Анатолійович	козак
Солодніков Сергій Аркадійович	козак	Залізняк Анатолій Михайлович	козак	Касімов Іван Миколайович	козак
Мартиненко Олександр Володимирович	козак	Олешенко Віталій Олегович	козак	Коновик Микола Григорович	козак
Воробійов Валентин Анатолійович	козак	Єлісєєв Андрій Михайлович	козак	Кононенко Анатолій Степанович	козак
Шутовський Петро Миколайович	козак	Нікітін Валерій Іванович	козак	Кратюк Володимир Леонідович	козак
Яременко Валентин Миколайович	козак	Говоровський Юрій Олександрович	козак	Крот Сергій Михайлович	козак
Ткаченко Григорій Володимирович	козак	Уманець Ганна Володимирівна	берегиня	Лютий Василь Іванович	козак
Перерва Руслан Петрович	козак	Мельник Вадим Олегович	козак	Ляпало Антон Олександрович	козак
Лененко Павло Данилович	козак	Левченко Юрій Васильович	козак	Макушенко Олег Валерійович	козак
Сокол Олексій Прохорович	козак	Пустовар Володимир Григорович	козак	Новіков Андрій Олександрович	козак
Сапсай Вадим Борисович	козак	Лушевський Олександр Тадеушевич	козак	Письменський Анатолій Іванович	козак
Ситніченко Микола Павлович	козак	Миськів Ігор Костянтинович	козак	Робалій Олександр Андрійович	козак
Єгунов Андрій Альфредович	козак	Родвальг Віктор Едмунтович	козак	Рабочук Сергій Іванович	козак
Прядка Валерій Олександрович	козак	Бронов Іван Йосипович	козак	Рябенко Богдан Миколайович	козак
Іщенко Григорій Григорович	козак	Брайченко Василь Степанович	козак	Санжировський Юрій Миколайович	козак
Аврамчук Олександр Васильович	козак	Брайченко Дмитро Васильович	козак	Семилетов Володимир Віталійович	козак
Костенко Володимир Олександрович	козак	Жученко Олександр Васильович	козак	Усменинський Геннадій Григорович	козак
Костенко Леонід Володимирович	козак	Рибницький Ігор Олександрович	козак	Харченко Володимир Іванович	козак
Зубков Олександр Іванович	козак	Мартинюк Петро Дмитрович	козак	Харченко Дмитро Валерійович	козак
Мірошник Костянтин Михайлович	козак	Левінський Микола Дементійович	козак	Хижняк Василь Іванович	козак
Воробійов Сергій Сергійович	козак	Козел Віктор Олександрович	козак	Чубенко Олександр Володимирович	козак
Науменко Володимир Олександрович	козак	Чорний Андрій Станіславович	козак	Шаврацький Юрій Анатолійович	козак
Солякін Євген Олексійович	козак	Біблик Петро Афанасійович	козак	Баржурак Тамара Олександрівна	берегиня
Жужукова Ганна Миколаївна	берегиня	Нікітін Михайло Григорович	козак	Баграк Михайло Захарович	козак
Гладкий Павло Костянтинович	козак	Кукла Василь Федорович	козак	Березін Володимир Сергійович	козак
Батора Сергій Дмитрович	козак	Гришин Леонід Никифорович	козак	Бордюгов Микола Іванович	козак
Квач Ростислав Іванович	козак	Герасименко Валерій Петрович	козак	Бугенко Микола Миколайович	козак
Соломка Роман Віталійович	козак	Гулаков Анатолій Григорович	козак	Ведерніков Геннадій Васильович	козак
Білан Сергій Васильович	козак	Бондаренко Галина Олексіївна	берегиня	Веретельник Ігор Володимирович	козак
Білецький Олександр Іванович	козак	Єрошкін Олексій Дмитрович	козак	Веретельник Володимир Михайлович	козак
Борисенко Петро Іванович	козак	Грищенко Ірина Олександрівна	берегиня	Дзєбіх Олександр Олександрович	козак
Бялківський Юрій Валерійович	козак	Ковальчук Леонтій Костянтинович	козак	Доброноженко Елла Юріївна	берегиня
Вара Андрій Володимирович	козак	Рень Лариса Дмитрівна	берегиня	Кеша Володимир Михайлович	козак
Висотенко Олекса Васильович	козак	Макаренко Володимир Миколайович	козак	Киба Віталій Миколайович	козак
Воробійова Ольга В'ячеславівна	козак	Максимов Олег Борисович	козак	Мороз Віктор Йосипович	козак
Гробоной Віталій Андрійович	козак	Піскун Григорій Петрович	козак	Мороз Олексій Анатолійович	козак
Єворіц Яким Ігатович	козак	Будило Олександр Олексійович	козак	Москаленко Григорій Петрович	козак
Жевага Андрій Миколайович	козак	Нізамутдінов Роман Юрійович	козак	Ножкаї Володимир Олександрович	козак
Козинець Анатолій Михайлович	козак	Корольов Сергій Володимирович	козак	Петренко Галина В'ячеславівна	берегиня
Козуб Леонід Петрович	козак	Веретильник Ігор Миколайович	козак	Руденко Віктор Васильович	козак
Колісник Віктор Іванович	козак	Купченко Микола Васильович	козак	Сергачов Ігор Семенович	козак
Коробка Анатолій Михайлович	козак	Неділько Сергій Миколайович	козак	Соломай Віталій Ігорович	козак
Коряк Андрій Васильович	козак	Федченко Ярослав Валерійович	козак	Степанюк Сергій Олексійович	козак
Кучер Олександр Федорович	козак	Якубов Рамід Гайдаратжанович	козак	Стрижеус Іван Михайлович	козак
Литвин Володимир Степанович	козак	Тарасов Михайло Андрійович	козак	Тіхмановська Ніна Михайлівна	берегиня
Макара Юрій Петрович	козак	Яжук Сергій Іванович	козак	Ткалич Сергій Петрович	козак
Макаренко Іван Іванович	козак	Савченко Микола Радіонович	козак	Ткач Людмила Володимирівна	берегиня
Нагорний Євген Вікторович	козак	Гудзенко Петро Григорович	козак	Ткаченко Катерина Семенівна	берегиня
Нахатакян Серго Апетович	козак	Сушич Юрій Олексійович	козак	Тулицький Микола Якович	козак
Носов Олексій Григорович	козак	Котенко Анатолій Андрійович	козак	Усиченко Віктор Іванович	козак
Овчаренко Володимир Григорович	козак	Шпаковський Микола Миколайович	козак	Цап Любов Володимирівна	берегиня
Остапов Артем Вадимович	козак	Шпаковський Володимир Миколайович	козак	Цапля Тарас Григорович	козак
Петренко Микола Миколайович	козак	Деркач Станіслав Семенович	козак	Черес Наталія Федорівна	берегиня
Полішкевич Максим Васильович	козак	Пашенко Сергій Петрович	козак	Щербатюк Костянтин Іванович	козак
Примаченко Сергій Юрійович	козак	Лененко Олександр Павлович	козак	Яровий Олег Анатолійович	козак
Романченко Володимир Васильович	козак	Гринишин Федір Андрійович	козак	Білан Валентин Дмитрович	козак
		Стецина Сергій Анатолійович	козак	Літвінський Дмитро Адольфович	козак
		Запорожець Володимир Петрович	козак	Пилипенко Олександр Миколайович	козак
		Келембет Юрій Григорович	козак		

(Закінчення в наступному номері)

УРК за кордоном

Козацькі реалії у Прибалтиці

У першому кварталі поточного року Українське Реєстрове Козацтво в Естонії провело низку заходів, які можна сміливо занести до активу цієї патріотичної організації братньої прибалтійської країни.

ЯК РІК ЗУСТРІНІШ...

У народі кажуть, як рік зустрінеш, таким він і буде. А реєстровці Естонії відсвяткували Різдвяні свята на славу! Разом із Асоціацією українських організацій

Справжньою окрасою свята стала костюмована вистава юних дарувань місцевої дитячої танцювальної студії. Її гармонійно доповнили виступи ансамблю «Чари» та козацького хору «Мрія», а також чудові сольні музичні номери.

На заході відбулося урочисте нагородження козацькими грамотами кращих козаків і берегинь УРКЕ. З-поміж відзначених — актив молодіжного підрозділу УРКЕ СК «Хрещатик» на чолі з його

ЛАВА НА ЛАВУ

У доброму настрої, з піснями і гумором зустрічали реєстровці Естонії весну. Особливо потішили душу, похизувалися фізичним гартом козаки на традиційному березневому святкуванні Масляної, відродивши стару козацьку традицію — бій «лава на лаву».

Натхненником цього заходу став отаман реєстрових козаків м. Маарду Микола Швець, який звів у заповзятому супротиві дві команди — «Спарту» та «Вавилон». Колективне протистояння переможця не виявило. І лише в індивідуальному двобойі судді визначили кращу лаву. Переможу святкували спартанці, яким і дістався головний приз.

ПЛІДНА СПІВПРАЦЯ

Ав середні березня на мисі Мятагузе вся країна урочисто відзначала 23-річницю Алатагузької дружини Союзу оборони Естонії. На цей захід був запрошений і голова Адміністрації Гетьмана УРК в країнах Балтії Володимир Паламар.

У своєму вітальному слові до присутніх командир Алатагузької дружини, майор Маргус Етс назвав Українське Реєстрове Козацтво в Естонії давнім партнером Союзу оборони, відзначивши, що плідна співпраця з УРКЕ триває понад п'ять років. Тож не дивно, що під час нагородження активістів Алатагузької дружини нерідко лунали і українські прізвища.

Голова Адміністрації Гетьмана УРК у країнах Балтії Володимир Паламар (ліворуч) вітає козаків-переможців

Естонії вони провели веселий козацький бал-забаву у столиці країни. Розпорядниками цього заходу були отаман УРКЕ м. Маарду Микола Швець та берегиня Любов Лаур. А організував і блискуче провів це свято керівник штабу УРКЕ м. Таллінна Борис Кулик.

керівниками Борисом Федоренком та Андрієм Мігаленею. Вітаючи нагороджених, голова Адміністрації Гетьмана УРК у країнах Балтії Володимир Паламар наголосив на необхідності й надалі підтверджувати свою відданість ідеалам козацтва реальними справами і вчинками.

Йоханнес Керт, Мееліс Кілі, Володимир Паламар і Калев Наур у штабі Союзу Оборони Естонії

ЗУСТРІЧ У ШТАБІ

У Головному штабі Союзу Оборони Естонської Республіки пройшла офіційна зустріч нового командувача Союзу Оборони, бригадного генерала Мееліса Кілі та Голови Адміністрації Гетьмана УРК у країнах Балтії Володимира Паламара. У ній також брали участь члени Українського Реєстрового Козацтва в Естонії — генерал-лейтенант Йоханнес Керт і Калев Наур, що входять до Ради старійшин Союзу Оборони.

Сторони обговорили основні етапи співпраці Союзу Оборони і УРКЕ у поточному році. Очільник реєстровців Володимир Паламар ознайомив командувача Союзу Оборони з інформаційним листком УРКЕ «Козацький

часопис» — друкованим органом реєстрових козаків Естонії, що видається на кошти цієї громадської організації.

У свою чергу Мееліс Кілі запросив членів Молодіжного козацького підрозділу УРК Естонії взяти участь у літньому поході Союзу Оборони, присвяченому пам'яті адмірала Питки, який традиційно проводиться у цій прибалтійській країні.

Заплановано ряд спільних заходів, що, безумовно, має сприяти активізації діяльності реєстрових козаків в Естонії, зміцненню дружби між двома братніми країнами.

Прес-служба УРК,
м. Таллінн,
Естонія

В осередках УРК

На півострові — поповнення і гості

Нещодавно сімнадцять мешканців селища Багеро, що неподалік Керчі, поповнили лави Українського Реєстрового Козацтва в Автономній Республіці Крим. Молебень із цього приводу відслужив митрополит Феодосійський і Керченський Платон, який нагадав козакам і берегиням, що віднині вони мають керуватися у своєму житті, у подальших вчинках Великою присягою, складеною Богу, Україні, козацтву. Усі новобранці приклалися при цьому до хреста.

З напутнім словом до новобранців і ветеранів козацького руху на півострові звернувся заступник Гетьмана УРК в АР Крим Ігор Шеремет. У своєму виступі він зазначив, що реєстрове козацтво

притягує до себе все більше кримчан, з-поміж яких багато молоді. Лише минулого року у містах і районах Криму було створено три нові осередки УРК, поновлено взаємодію із реєстровцями міста Саки.

«Люди, побачивши нашу практичну роботу, зрозуміли, що ми не чекаємо якихось пільг чи зисків для себе, тим паче — вказівок згори. Ми робимо конкретну справу, об'єднуємо народ і церкву. Виховуємо молодь у дусі патріотизму, активно, на власному прикладі втілюємо козацьку ідею в життя», — констатував генерал-полковник УРК Ігор Шеремет. Пан Ігор також зазначив, що Керченська організація УРК — одна з найдієвіших у АР Крим. Місцеві козаки, яких очолює отаман Едуард Белосусов, плідно працюють на

Реєстрові козаки Криму, священство та гості з Кубані після церемонії посвяти

Ігор Шеремет дарує книжку Гетьмана УРК Анатолія Шевченка «Христос» митрополиту Феодосійському і Керченському Платону

нів духовного виховання підрастаючого покоління. І це не лише зустрічі з дітьми у місцевих школах, проведення з ними спільних заходів. Зараз керченські реєстровці працюють над заснуванням козацького ліцею. Перші кроки у цьому напрямку вже зроблено. Нещодавно в Багеро козаки взяли в оренду колишній колгоспний клуб, де планується відкрити гуртки творчості для дітей. А поки саме у цьому приміщенні зібралися учасники урочистої посвяти, аби скуштувати традиційний козацький куліш, приготовлений на польовій кухні, яку напередодні придбали місцеві реєстровці.

Справжнім подарунком для всіх присутніх став святковий концерт. Його окрасою став виступ юної багерівської скрипальки Яни Овсянникової. Запальними козацькими піснями порадував учасників зібрання один із провідних дитячих творчих колективів Криму — фольклорний ансамбль «Любисток» Керченського ліцею мистецтв під керівництвом заслуженого працівника освіти АР Крим Тетяни Дзюбенко.

Доречно нагадати, що у цьому заході брали участь і реєстровці із сусідньої Кубані, представники духовенства Феодосійсько-Керченської єпархії УПЦ.

Прес-служба УРК,
АР Крим

Кидали шапки отамани

Команди «Хортиця» та «Непереможні» нещодавно взяли участь у святі «Козацькому роду нема переводу», яке відбулося в Павлопільській ЗОШ I-III ст. із приводу створення тут Дитячої Козацької Республіки.

недарма присягнули козацтву і вступили до Павлопільського куреня УРК.

Свято розпочалося бойовим гопаком у виконанні козачат. А потім до них із промовою звернувся отаман Гетьманської дивізії УРК

силу, створювали «живі картини». А ще склали, сповнені гумору, козацькі грамоти до цариці Катерини II та польської шляхти. Та найбільше усім сподобався конкурс отаманів, які не лише артистично, а й влучно кидали козацьку шапку на шаблю.

Павлопільських козачат вітали артисти-реєстровці Кальміуського полку УРК

Того дня юні козачата, лелі, джури доводили батькам, учителям, учням школи, представникам адміністрації Гетьмана УРК у Приазовському регіоні України, зокрема отаману Маріупольського міського товариства УРК Володимиру Книшенку, отаману Гетьманської дивізії УРК ім. генерала В. Муравйова Володимирі Кір'якову, що

ім. генерала В. Муравйова Володимир Кір'яков, який наголосив на великій відповідальності, що покладена на підростаюче покоління у справі відродження духовності та патріотизму.

На святі лунали вірші у виконанні В. Протопопова та Є. Щуренко. Потім були змагання. Козачата влаштували перетони на «конях», випробували

Як і водиться у злагоженому колективі, у результаті перемогла дружба. Учасники дійства отримали козацькі універсали та смачні призи від адміністрації Гетьмана УРК у Приазовському регіоні України.

М. БЕСПАЛЬЧЕНКО,
заступник отамана
Павлопільського куреня УРК

І що є в нас душа, повна власних чеснот і щедрот,
І що є у нас дума, яка ще від Байди нам в'ється

В. Баранов

Попереду – фінал

У столиці України за сприяння Українського Реєстрового Козацтва відбувся півфінальний етап пізнавально-розважальної гри «Юніор» під назвою «Козацька та Княжа доба».

У ній взяли участь команди гімназії № 117 ім. Л. Українки «Інтелектуали», ССЗШ № 277 «Нашадки слов'ян», гімназії № 191 ім. П. Тичини «Ерудит», лицею № 208 «Мініматики», гімназії № 179 «Розумники», ЗОШ № 108 «Вікторія», СЗШ № 6 «Логос», спеціалізованої школи № 80 «Всезнайки».

патріотизму, здорового способу життя та безпеки родини.

«Спілкування з дітьми було приємним і обопільно корисним. Варто зазначити, що учні добре знають історію козацтва, а їхній інтелектуальний потенціал приємно вражає», – відзначив Віталій Левченко.

Школярі блискуче провели передостанній етап юніорської гри, а переможцем стала команда гімназії № 117 ім. Л. Українки «Інтелектуали». Всі команди отримали від реєстровців

Підполковник УРК Віталій Левченко і ведуча Леся Панченко

До учасників заходу звернувся заступник голови Адміністрації гетьмана УРК у Київському регіоні України з питань військово-спортивного виховання молоді Віталій Левченко, який зачитав привітання від наказного гетьмана УРК із суспільно-політичних питань Олександра Карпенка. Реєстровець розповів дітям про історію виникнення козацтва, традиції, спосіб життя, а також про вплив козацтва на виховання молодого покоління. У процесі змістовного діалогу обговорювалися питання духовності й

пам'ятні фото і диски, а найкращі – нагороди.

В організації та проведенні заходу активну участь взяли педагоги, методисти, гуртківці центру «Дозвілля», народний художній колектив ансамблю бандуристів «Золоті струни». Чималу організаційську роботу провела начальниця секретаріату об'єднаного штабу Адміністрації гетьмана УРК у Київському регіоні Ярослава Марчук.

Попереду – фінал!

Прес-служба УРК,
м.Київ

ПОВНЯТЬСЯ ЛАВИ

Реєстрові козаки Миколаївщини біля пам'ятника воїнам-визволителям у м. Новий Буг

Майже у кожному населеному пункті України є пам'ятник, що нагадує про Другу світову війну, її жертви і перемоги.

Є такий монумент і в невеликому місті Новий Буг, що в Миколаївській області. Саме до його підніжжя у День визволення міста від

німецько-фашистських загарбників принесли квіти реєстрові козаки, щоб віддати данину пам'яті воїнам, полеглим за визволення краю.

У заході взяли участь отамани Миколаївського обласного товариства УРК Максим Кутержинський і

Новобузького районного осередку УРК Олександр Крисальний, а потім у Петропавлівській церкві було приведено до присяги Василя Луценка. Захід освятив отець Михаїл.

Прес-служба УРК,
Миколаївська область

На кого рівнятися

У Смільчинецькому НВК, що на Лисянщині, нещодавно відбулося свято «Ми – славні нащадки козацького роду», на якому зібралися учні, батьки та вчителі. В актовій залі лунали не лише пісні та традиційні слова вітань захисникам Вітчизни, а й відбулася цікава зустріч із непересічною людиною – отаманом Лисянського районного осередку УРК, полковником УРК Василем Коряком.

Полковник УРК Василь Коряк під час зустрічі з дітьми

Пан Василь розповів присутнім про славні сторінки історії Лисянщини від найдавніших часів до сьогодення. Наголосив на тому, що сучасна молодь має успадкувати від козацтва честь, відвагу, відданість своєму народові, дисциплінованість у діях.

Гість завітав до школи не з порожніми руками: діти із захопленням роздивлялися старовинні монети, наконечники стріл, козацьку

шаблю, гайдамацьку косу та інші експонати із приватної колекції козацького отамана. Дізнавшись багато нового й цікавого, майбутні захисники Вітчизни, а нині – просто учні, усвідомили, на кого слід рівнятися, аби з гордістю носити високе звання справжнього козака.

Яна МАНЬКІВСЬКА,
с. Смільчинці,
Черкаська область

Добросердя

Родинне гніздо Паскевичів

Перша зустріч софіївських реєстрових козаків із багатодітною родиною Оксани Василівни та В'ячеслава В'ячеславовича Паскевичів відбулася восени минулого року. Допомогла їй організувати начальник служби у справах дітей райдержадміністрації Валентина Турівна.

«Важко повірити, — розповідає Валентина Іванівна, — що ці ще доволі молоді люди, маючи п'ятьох власних дітей (до речі, всі — хлопці), у нинішніх умовах наважилися взяти на виховання ще й чужих...»

Уродженці Кривого Рогу Оксана та В'ячеслав у 1996 році рушили в сільську місцевість, у с. Перше Травня, — подали від міського гамору, нездорових і сумнівних спокус, промислового смороду. Навіть уявити важко, як музикантам за фахом доводилося виживати в селі. Правда, обоє мали сільське коріння: В'ячеслав — у Криворізькому районі, Оксана — у Софіївському. Тож раду дали і собі, і дітям.

У 2010 році з Апостолівського притулку Паскевичі взяли на виховання Юлію Сіренко. Зараз вона вже доросла, мешкає в одному з міст області, виховує власну дитину. «Юлія допомогла нам пізнати наші сили й можливості, — розповідають Паскевичі. — Ми завжди хотіли багато дітей у сім'ю. З Юлею й тепер підтримуємо родинні стосунки».

Своєрідний екзаме́н родина склала на відмінно, тож коли Юлія поїхала на навчання до Дніпропетровська, у Оксани Василівни та В'ячеслава В'ячеславовича з'явилися нові підопічні — п'ятнадцятирічний Володя і тринадцятирічна Катруся

Наступна наша зустріч із родиною Паскевичів відбулася нещодавно, за надзвичайно приємної для батьків і їхньої поповненої родини події — створення дитячого будинку сімейного типу і новосілля.

Минулий рік для Паскевичів пройшов немарно: підросли діти, а дорослі набували неоціненного досвіду виховання. Стало очевидно, що житлова площа вже замала для багатодітної сім'ї. Радилися із Валентиною Турівною. Та, розуміючи, що у районі можливостей допомогти немає, намагалася чимось розрадити... А тут ще голова сімейства, пан В'ячеслав, загорівся бажанням створити дитячий будинок сімейного типу, марив дзвінками дитячими голосами у своїй оселі, відвідував навчання...

Тим часом Валентина Іванівна звернулася до фонду «Відродження України» з проханням допомогти із житлом багатодітній родині. І вже невдовзі до Паскевичів прибув представник фонду, поспілкувався з дорослими та дітьми, а від'їжджаючи, сказав: «Пропозицію і прохання розглянемо, за місяць-півтора чекайте на відповідь». Сталося це у червні.

«Яке ж було здивування, — світиться радістю обличчя Оксани Василівни, — коли через вісім днів нам повідомили: шукайте будинок — придбаємо! Це справжнє диво!»

Спеціалісти фонду прискіплювали й ретельно обстежували кожен пропонувану будівлю, звертали увагу на найменші дрібниці. Воно й не дивно, адже йшлося про житло для багатодітної родини.

За цей час фонд «Відродження України» встиг придбати будинок загальною площею 160 квадратних метрів із надвірними будовами у мальовничій місцевості поблизу ставка у Софіївці-1. За активного сприяння голови райдержадміністрації Валерія Мірошниченка, трудових колективів, Софіївського районного товариства УРК родину Паскевичів забезпечили необхідними побутовими речами — холодильником, ліжками, комп'ютером тощо.

А нещодавно дитячий будинок сімейного типу поповнили й нові його мешканці: чотирнадцятирічна Сніжана, одинадцятирічні дівчатка Наталя та Надійка, десятирічна Іра і семирічний Дениско Громови...

З нагоди відкриття першого в районі дитячого будинку сімейного типу у гості до великої родини прибули голова райдержадміністрації Валерій Мірошниченко, його заступник Людмила Акаст'юлова, в.о. голови районної ради Віталій Ащанов, директор районного центру соціальних служб Віктор Шевченко, генерал-майор УРК Анатолій Лісний, отаман Софіївського районного осередку УРК Анатолій Качан, заступник отамана по роботі зі ЗМІ Петро Даценко.

Вітаючи численну родину Паскевичів зі знаменною подією в житті, Анатолій Лісний підкреслив: «Дуже добре, що в нашому районі є люди, котрі вкладають душу у виховання дітей. Тож нехай овіяна славою козацька земля стане рідною для родини Оксани Василівни і В'ячеслава В'ячеславовича, а їхній приклад підхоплять інші наші громадяни».

У шкільному дитячому об'єднанні «Козацька республіка», що діє в Ордо-Василівській загальноосвітній школі I — III ступенів, уже традиційним став конкурс «Козацькі заспіви». Успішно пройшов він і цього року. Козачата старанно готувалися, повторювали девізи, шикувалися, співали пісні...

Конкурси

ЛУНАЛА ПІСНЯ КОЗАЧАТ

Реєстровці, очолювані представником Гетьмана УРК у Дніпропетровській області Юрієм Засядьвовком (в центрі) вітають козачат

Напередодні свята до школи завітали старші друзі, наставники: представник Гетьмана УРК у Дніпропетровській області, генерал-полковник УРК Юрій Засядьвовк, його заступник, генерал-майор УРК Анатолій Лісний, отаман Софіївського районного осередку УРК, полковник УРК Анатолій Качан, радник отамана, підполковник УРК Іван Огородничий, отаман Криворізького міського товариства УРК, полковник УРК Сергій Костирев, помічник народного депутата України Михайло Вайс.

Після шиккування козачат учитель Захисту Вітчизни, майор УРК Василь Черничко відрепортував генерал-полковнику УРК Юрію Засядьвовку про готовність до заходу.

У ході конкурсу кожен курінь намагався бути попереду всіх. А переможцями у номінації «Кращий куріньний отаман» стали: Євген Луцик (1-й кл.), Анатолій Луцик (3-й кл.), Юлія Гаральська (5-й кл.). У номінації «Кращий курінь» перемогу святкували «Червона калина» (9-й кл.), «Братство України» (7-й кл.) та «Спалах» (6-й кл.). Найкращі колективи козацькі очільники нагородили грамотами, побажали міцного здоров'я, козацького завзяття.

Реєстровці не приховували захоплення від побаченого, подякували адміністрації школи за успіхи у військово-патріотичному вихованні учнів, а козачатам — за їхні старання. Генерал-майор УРК Анатолій Лісний передав до шкільного літературно-краєзнавчого музею Т.Г. Шевченка книгу «Свічка пам'яті», а отаман Криворізького міського товариства УРК Сергій Костирев розповів про юних козачат Кривого Рогу, запросив їхніх ровесників на свято у Криворізьку ЗОШ №72. А ще подарував школі таріль із портретом козака Рога.

Варто відзначити, що наші школярі разом із наставниками здійснюють подорожі до історичних місць. Зокрема, у липні побували на батьківщині Петра Калнишевського — у Петриківці, у серпні здійснили подорож на могилу кошового отамана Івана Сірка — на Нікопольщину.

Подібні заходи сприяють утвердженню козацьких звичаїв, традицій, патріотичному вихованню молодого покоління.

Антоніна ЧЕРНИЧКО,
директор Ордо-Василівської ЗОШ,
заступник отамана Софіївського осередку УРК,
майор УРК,
Дніпропетровська область

Реєстрові козаки Анатолій Лісний і Анатолій Качан у колі дружної сім'ї В'ячеслава і Оксани Паскевичів

Кленові: своєрідне доповнення до п'ятьох власних синів. «Ми не відчуваємо внутрішнього бар'єра щодо сприйняття дітей, — говорить батько багатодітної родини, — вони всі рідні, і за кожен душ болить».

Старший син Паскевичів (як і батько — В'ячеслав) на час нашої тодішньої зустрічі вже відслужив у Збройних силах України, працював у Кривому Розі. Дмитро та Ілля навчалися в технікумі, Назар із Володею і Катею Кленовими ходили до школи, а найменший Тимофійко лише вчився триматися за мамину спідницю. Мешкали всі у невеликому сільському будиночку і мріяли про поліпшення житлових умов...

Коли вже йшла процедура оформлення нового помешкання, у багатодітній сім'ї Громових із Кривого Рогу сталася трагедія. Спочатку померла мама, а трохи пізніше пішов із життя батько родини, залишивши сиротами п'ятьох дітей — чотирьох дівчаток і хлопчика. Аби рідні душі мали змогу зростати разом та ще й у повноцінній родині (з татом і мамою), Оксана Василівна і В'ячеслав В'ячеславович зважилися забрати всіх дітей до себе. «Це ніби Божий дарунок нам, — розповідає пані Оксана. — Коли зустрілися з дітьми, поглянули в очі одне одному, то жодного сумніву не виникло — вони житимуть із нами!»

Усіх гостей господарі запросили в будинок, де під час імпровізованого концерту, підготовленого родиною, відбулася відверта розмова про виховання дітей, стосунки в сім'ї, визначалися проблеми та шляхи їх подолання.

Тож віднині в Софіївському районі офіційно започатковано дитячий будинок сімейного типу, де батьківським та материнським піклуванням і теплотою охоплено десяток дітей (двоє власних старших синів уже пішли на власні хліби).

Петро ДАЦЕНКО,
заступник отамана Софіївського районного осередку УРК по роботі зі ЗМІ,
Фото автора

До козацької читальні

ЗНОВУ ПРО КОЗАЦТВО

Про українське козацтво не втомлюються писати, досліджувати, відкривати нові документи і факти. Але особливість цієї наукової теми у тому, що чим більше пишемо про феномен козацтва, ще багато залишається невідомого. Але є дослідження унікальні в своєму роді. Наприклад, довідниково-біографічне видання Віктора Заруби „Козацька старшина Гетьманської України“ (Дніпропетровськ: Ліра, 2011) чи дослідження Сергія Павленка „Доба гетьмана Івана Мазепи в документах“ (Київ: «КМ Академія», 2007), „Військові кампанії доби гетьмана Івана Мазепи“ (Київ: «КМ Академія», 2009).

В іншому ключі – історико-краєзнавчому, працюють науковці Прикарпаття. Так, історики Богдан Гаврилів і Михайло Сигидин разом із доктором хімічних наук і фотомайстром Іваном Миронюком видали ілюстроване історико-краєзнавче видання «Козацтво і Західна Україна».

Треба сказати, що це не перший книжковий ілюстрований проект названих авторів. 2008 року Богдан Гаврилів та Іван Миронюк підготували та упорядкували історико-краєзнавчий збірник «Роксолана у світі» (Івано-Франківськ, 2008), а через рік – краєзнавчий історико-культурологічний навчальний посібник «Король Данило Галицький у пам'ятках історії та культури» (Івано-Франківськ, 2009). Книга про козацтво, до створення якої приєднався знавець історії козацчини Михайло Сигидин, в контексті західноукраїнському, є своєрідною завершальною трилогією про історичне тривання ідеї державності в Галичині.

Видання добре структуроване і проілюстроване. Воно складається із трьох розділів: «Козацький феномен в історії західноукраїнських земель»; «Видатні козацькі діячі й гетьмани – вихідці із західної України»; «Пам'ятники й

визначні історичні місця, присвячені козацькій героїці XVI-XVIII століть».

Відкриває книгу передмова ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, професора Ігоря Цепендита голови обласної організації Національної спілки краєзнавців України Михайла Косила, завершується книга додатками.

Кожний із розділів має свої підрозділи, які увиразнюють, конкретизують, аргументують ті чи інші факти історії українського козацтва: від загального історичного тла до конкретних персоналій (Дмитро Вишневецький, Іван Підкова, Северин Наливайко, Петро Сагайдачний, Богдан Хмельницький, Семен Височан, Іван Виговський, Юрій Кульчицький).

У додатках подані літопис діяльності українського козацтва на західноукраїнських землях; названо козацьких гетьманів – вихідців із західноукраїнських земель; вказані палаци та фортеці, пов'язані із визвольною війною українського козацтва; подано перелік основних пам'ятників українському козацтву в Галичині; розказано про грошові знаки козацької доби; клейноди козацьких гетьманів; середньовічні печатки козацького періоду та герби міст Галичини, а також відтворено окремі репродукції листівок на козацьку тематику із збірки краєзнавця Петра Арсеніча.

Книга добре ілюстрована. Виклад історичних фактів популярний, чіткий.

Хоча зустрічаємо у самій розповіді історичні анахронізми: насамперед, коли йдеться про події XVI століття і наших північних сусідів, постійно вживаються назви росіяни (с.14); на службі російського царя (с.15); допомоги російських військ (с.15); союзу з Росією (с.15), тоді як такої держави і такої назви народу не існувало у той період (Московське царство; московський цар; московити).

Саме видання є подарунковим і головної своєї мети досягає – в доступній, популярній формі спопуляризувати добу козацчини та вказати на її роль в державотворчих процесах на західноукраїнських землях і в підкресленні єдиного бажання козацьких гетьманів бачити Україну соборною державою.

Євген БАРАН,
літературний критик,
майор УРК,
м. Івано-Франківськ

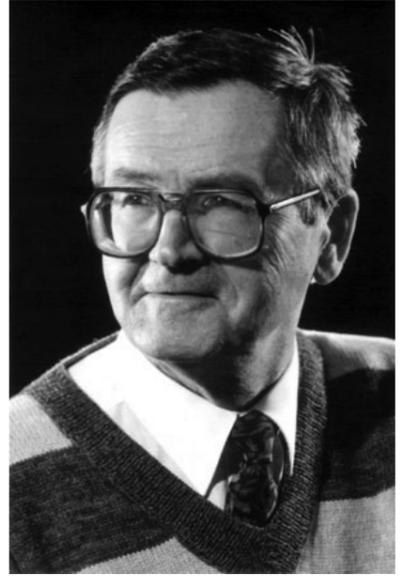
Подяка

Подарунок від академіка

Нещодавно наша газета отримала безцінний подарунок від шестидесятника, відомого літературознавця, академіка Національної академії наук України, лауреата Державної премії ім. Т.Г. Шевченка, Героя України Івана Дзюби – бібліотеку унікальної літератури!

Серед надісланих до редакції книжок – славнозвісна робота «Інтернаціоналізм чи русифікація?», написана Іваном Дзюбою понад сорок років тому, за яку автор зазнав переслідувань з боку тогочасного комуністичного режиму. Віднині маємо у своїй козацькій бібліотеці і

збірку статей, фейлетонів, памфлетів І. Дзюби під промовистою назвою «Порнократія на марші». Горді від того, що на нашій книжковій полиці з'явилося об'ємне, одне із найсвіжіших видань письменника «Нагнітання мороку» з автографом автора: «Редакції газети «Україна козацька» – не піддаваймося мороку! Іван Дзюба. 18.03.2013». У цій книзі автор по-науковому докладно розвінчує ідеологію російського націоналізму і неоімперіалізму.

Академік Іван Дзюба

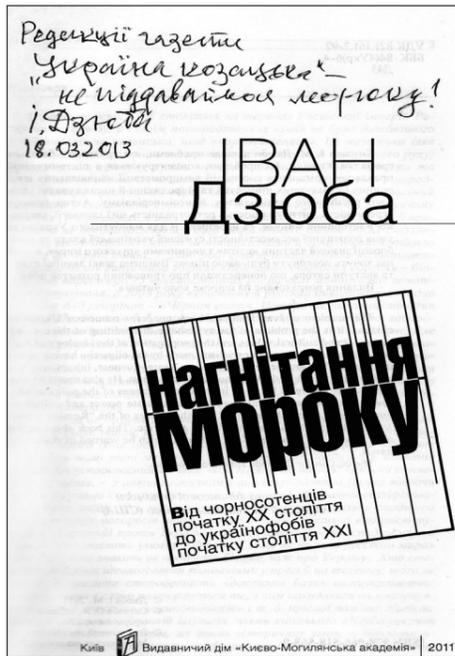
Отримали від Івана Миколайовича й книжки інших авторів. Серед них – збірник афоризмів із творів Тараса Шевченка «Шевченківська криниця» та «Історія України» Оresta Субтельного.

Такий багатющий подарунок важко об'єктивно поцінувати!

Щира подяка нашому земляку, справжньому українцю. Надіслане Вами, вельмишановний Іване Миколайовичу, обов'язково використаємо у своїй роботі. Спасибі велике, що знаходите час для нашої газети. Вашу увагу до козацького видання розцінюємо як аванс на майбутнє.

Козацького здоров'я Вам і творчого довголіття!

Редакція «УК»

Автограф Івана Дзюби «Україна козацькій» на подарованій ним книжці

Творчість наших читачів

Козак із Донбасу пише про Карпати

Генерал-майор УРК Валентин Брильов

Автор цієї добірки віршів – чернівець першої категорії, полковник Збройних сил України у відставці, начальник штабу Чернівецької дивізії «Україна» ВГО «Українське Реєстрове Козацтво», генерал-майор УРК Валентин Брильов.

Вірші сивочолого козака – від щирого серця, від пережитого і побаченого. Ось чому їм вірять, їх читають, залюбки слухають і декламують ветерани війни, чернівецькі, реєстрові козаки.

Символічно, і в той же час природно, що росіянин за походженням, східняк-донбасівець за місцем проживання, Валентин Брильов пише свої твори і українською мовою, присвячує пісенні рядки Карпатам.

Певен, що віршоване послання пана Валентина обов'язково знайде свого вдячного читача-адресата.

Будьте, пане козацький генерале, - в житті і творчості!

Юрій ДОЦЕНКО,
член Національної спілки письменників України

ПІСНЯ ПРО КАРПАТИ

Я покохав вас, велетні Карпати,
Озера чисті і стрімкі річки,
Гуцулів дружніх мальовничі хати,
Смерек струнких смарагдові свічки.

Як килим, ваші дивні полонини
І кришталевий дзвін джерел ясних,
І пісня щира, що від серця лине,
І полонянок щебетливий сміх.

Мене ви полонили вже на віки,
Нехай розлука з вами омине,
Нехай лелеки вам приносять діток,
Коханням квітне серце кам'яне.

Я покохав вас, велетні Карпати,
Любов'ю, що ніколи не мине.
Де б я не був, я буду повертати,
Щоб тут відчутти щастя неземне.

Прислів:

Чудові Карпати, як вас не любити,
Не линути серцем до світла краси,
Яка не минає ні взимку, ні влітку,
Співучо лунає на всі голоси.

НОВОДЕНЬ

Рожевим кольором зафарбувався обрій,
Зірковий світ тихенько затуха,
Пташиний спів влітається у спокій –
Новітній день на варту заступа.

Роса перлинно оповила трави,
Зелене листя гілкою тремтить.
Зоря цілує ніжними вустами
І шепотить: «Не зупиняйся, мить...»

Валентин БРИЛЬОВ,
м. Донецьк

Релігія і духовність

ТАКЕ ПРОСТЕ ІМ'Я – ЛЮБОВ

Газета «Україна козацька» розпочинає реалізацію унікального проекту щодо навчання козаків і молоді духовним законам будови та життя суспільства, зокрема українського. Усі козацькі товариства Українського Реєстрового Козацтва від Адміністрації Гетьмана УРК у регіонах до козацьких дивізій і полків, осередків УРК на місцях мають розпочати духовну і наукову роботу з молоддю, започаткувати проведення семінарів з духовно-релігійної тематики.

Водночас «Україна козацька» відкриває рубрику-полеміку для читачів із обговорення монографії доктора технічних наук, доктора богослов'я Анатолія Шевченка «БОГ».

Шановні читачі! Вашій увазі пропонуються глави досить незвичайної книги, яку написав чи навіть відкрив своє серце для її написання Анатолій Іванович Шевченко.

Кожна людина має своє покликання в цьому житті, але не кожна має достатньо мужності і чесності, щоб це покликання пропустити через свою душу і зреалізувати своєю працею. Анатолій Шевченко у своїх діалогах із Творцем Всесвіту, що стали стрижневою основою для його книги „Бог“, відкривається читачеві як людина, яка замислюється над глобальними питаннями, що непокоять людство упродовж століть. І отримує відповідь, що базовим законом буття і сенсом нашого життя є Любов.

Два листи від Бога, які ми пропонуємо читачеві як пролог до книги, є спробою, на думку автора, розкрити весь зміст священних текстів християнства та ісламу через цей величний закон, що рухає як далекі зірки, так і наші серця. Л. Фейєрбах якось сказав, що кожна епоха прочитує з Біблії саму себе. Анатолій Шевченко прочитав в цих священних текстах свою душу, що прагне до Істини, яка має дивовижне і таке просте ім'я – Любов.

Ігор КОЗЛОВСЬКИЙ,
кандидат історичних наук.

президент Центру релігієзнавчих досліджень та міжнародних духовних стосунків

ПЕРВОЕ ПИСЬМО БОГА КАЖДОМУ ИЗ НАС

Письмо, которое Вы, мой брат и моя сестра, держите в руках, еще более 2000 лет тому назад Бог написал каждому из нас, а получили мы его только сегодня. В этом письме Он открыл Себя нам как Единый Бог, Отец, Творец и Любовь. Прочитайте его внимательно. Все, что в нем написано – правда. Эта правда и любовь помогут изменить Вашу жизнь, если Вы позволите Ему это сделать. Он любит каждого из нас.

Дитя мое, возможно, ты Меня и не ведаешь, но Я испытал тебя и познал. Я знаю твое сидение и вставание. Мне известны все пути твои (Пс. 138, 1-3), и даже волосы все на голове сочтены (Мф. 10, 30), ибо ты был создан по образу Моему (Быт. 1, 27), Мной ты живешь, движешься и существуешь, Ты – мой род (Деян. 17, 28). Я познал тебя, и прежде нежели ты вышел из утробы, Я освятил тебя (Иер. 1, 5), Я выбрал тебя в наследники до начала мира (Еф. 1,11), твоё рождение не было случайным, и все твои дни записаны в Мою книгу (Пс. 138, 16), Я назначил очерченные времена и пределы твоего существования (Деян. 17, 26). Ты дивно устроен (Пс. 138,14). Я знаю тебя по имени, и ты приобрел благоволение в очах Моих (Исх. 33, 12). Я соткал тебя во чреве матери твоей (Пс. 138, 13) и оберегал тебя с того времени (Пс. 70, 6).

Те, кто не знают Меня, сказали тебе неправду обо Мне (Ин. 8, 41-44). Я не злой и не суровый, Я – совершенная любовь (1 Ин. 4, 16). И Я желаю подарить тебе Свою любовь, ведь ты – Мое дитя, а Я – твой отец (1 Ин. 3, 1). Я дам тебе больше добра, чем земные родители могут дать своим детям (Мф. 7, 11), ведь Я – отец ваш небесный – совершенный (Мф. 5, 48). Всякое доброе даяние и дар совершенный исходит свыше от Отца (Иак. 1, 17). Я знаю все то, в чем ты нуждаешься, и дам тебе мирские блага, если ты в первую очередь будешь искать Царства Моего и Правды (Мф. 6, 31-33). У меня постоянны мысли мои о тебе – это мысли спокойствия, а не во зло, чтобы дать тебе будущность и надежду (Иер. 29,11).

Я вечной любовью тебя возлюбил, поэтому милость к тебе проявляю (Иер.31, 3). Мысли Мои о тебе многочисленнее песка (Пс. 138, 17-18). Я в радости буду утешаться тобой (Соф. 3, 17). Я никогда не отвернусь от тебя (Иер. 32, 40), ведь ты – мое сокровище и достояние (Исх.19,5). Я всегда буду делать тебе добро и насажу на земле этой правду всем Своим сердцем и всей душой Своей (Иер. 32, 41), и тебе расскажу о великом и неизъяснимом (Иер. 33, 3). Ты найдешь меня, если будешь искать всем сердцем своим и всей душой своей (Втор. 4, 29). Ко Мне держи путь свой, и на Меня надежду возложи, и Я все сделаю, наполню тебе твое сердце желанием (Пс.36,4-5), потому что Я произвожу в тебе и желание, и действие по благоволению Своему (Флп. 2, 13). Я могу сделать несравненно больше всего, о чем ты просишь или помышляешь (Еф. 3, 20).

Я тебя полюбил и дал в благодати вечное утешение и добрую надежду (2 Фес. 2, 16-17), ведь Я – Отец милосердия и Бог утешения всяческого, утешающий тебя во всякой скорби (2 Кор. 1, 3-4). Вот стою Я у двери и стучу: если кто услышит голос Мой и отворит дверь, Я войду к нему, и буду вечерять с ним, а он со Мною (Откр. 3, 20). Жертва Богу – дух сокрушенный; сердцем сокрушенным и смиренным Я не пренебрегу (Пс. 50, 19). Я сокрушенным сердцем близок и смиренным духом спасаю (Пс.33, 19). Я на груди Своей буду носить тебя, как пастух ягнят (Ис. 40,11). Страдания будете испытывать в мире, но мужайтесь: Я мир победил! (Ин. 16, 33). Я каждую слезу с глаз твоих вытру, и не будет уже смерти. Ни печали, ни крика, ни боли уже не будет (Откр. 21, 4). Я полюбил тебя, как Сына Своего Иисуса Христа полюбил (Ин.17, 23). Через Него Я открыл Свою любовь тебе (Ин. 17, 26). Он был сиянием славы и образом существа Моего (Евр. 1, 3). Он пришел, чтобы показать, что Я – за тебя, а не против тебя (Рим. 8, 31), Я во Христе примирил мир с Самим Собой, не вменяя людям их преступлений (2 Кор. 5, 18-19). Я возлюбил тебя, и послал Своего Сына в умилоствление за твои грехи (1 Ин. 4, 10).

Я Сына Своего не пожалел, но отдал Его за тебя (Рим. 8, 32). Если ты признаешь Сына Моего – признаешь и Меня (1 Ин.2, 23), и уже ничто не сможет отлучить тебя от Моей любви. Возвращаясь домой (Лук. 15, 7), и Я устрою праздник, которого еще не видели ни небо, ни земля (Еф.3,14-15). Сядь одесную Меня, доколе не положу врагов Твоих в подножие ног Твоих! (Пс. 109, 1). Победителю Я дам сесть на престоле со Мной (Откр. 3, 21). Я всегда был и буду Отцом тебе, будешь ли ты Моим чадом? (Ин. 1, 12-13). Я жду тебя (Лк. 15, 11-32).

С любовью, Всемогущий Бог.

ВТОРОЕ ПИСЬМО БОГА КАЖДОМУ ИЗ НАС

Второе письмо, которое Вы, мой брат и моя сестра, сейчас читаете, еще более 1400 лет тому назад Бог написал каждому из нас, но его мы тоже получили только сегодня. Во втором письме, как и в первом, Он открывает Себя как Единый Бог, Отец, Творец и Любовь. Прочитайте его внимательно. Все, что в нем написано, – правда. Эта правда и любовь могут изменить Вашу жизнь, если Вы позволите Ему это сделать.

Священное Писание – это милость Господа ко всем людям; это послание любви Того, Кто «сотворил для вас все, что на земле» (2:29); о Котором Иса (Иисус) сказал: «Воистину, Аллах – мой Господь и ваш Господь. Поклоняйтесь же Ему, ибо таков прямой путь!» (3:51). «Это писание ниспослано Аллахом, Великим, Мудрым» (39:1). Писанием Своим Он возвестил истину о Себе и о нас. Читайте люди, и исполняйте Его повеления. Он любит каждого из нас.

И Сказал Господь о нас: «Мы сотворили человека и знаем, что нашептывает ему душа. Мы ближе к нему, чем яремная вена» (50:16).

«Скажи: «Кто одаряет вас уделом с неба и земли? Кто властен над слухом и зрением? Кто мертвое превращает в живое, а живое превращает в мертвое? Кто управляет делами?» Они скажут: «Аллах». Скажи: «Неужели вы не устаетесь?» Таков Аллах, ваш Истинный Господь! Что может быть за истиной, кроме заблуждения? Почему же вы отклоняетесь от истины!» (10:31-32).

Доктор богослов'я Анатолій Шевченко

И Бог ваш – Бог Единственный. Нет божества, кроме Него, Милостивого ко всем, Милосердного к верующим! (2:163).

Поклоняйтесь Аллаху, ибо нет у вас другого божества, кроме Него (7:59).

Нет никого подобного Ему (42:11).

Никого не сравнивайте с Аллахом! (16:74).

Только Он творит и господствует! (6: 54).

Аллах милостив к мирам (2:251).

Его Слово является истиной (6:73). Он ведает о том, что в сердцах (11:5). Аллах – Свет небес и земли (24:35). Аллах направляет к Своему свету, кого пожелает (24:35).

Аллах не возлагает на человека сверх его возможностей. Ему достанется то, что он приобрел, и против него будет то, что он приобрел (2:286). Все хорошее, что постигает тебя, приходит от Аллаха (4:79). Зачем Аллаху подвергать вас мучениям, если вы будете благодарны и уверуете? (4:147). Наслаждайтесь тем, что подарил вам ваш Господь. И избавит вас Господь от страданий в аду (52:18).

Только Аллах спасает вас от этого и от всех остальных скорбей (6:64).

Состязайтесь же в добрых делах. Всем вам предстоит вернуться к Аллаху, и Он поведает вам о том, в чем вы расходились во мнениях (5:48).

Оставьте грехи очевидные и сокрытые (6:120). Одежда благочестия – лучшее одеяние (7:26).

Помните, что Аллах находится между человеком и его сердцем (8:24). Поэтому поминанием Аллаха успокаивается сердце (13:28).

Благоволение Аллаха превыше всего. Это величайшее наслаждение (9:72).

Мы установим весы правды: ни одна душа не будет обижена ни за какое дело. Нет на вас греха за то, в чем вы ошиблись, а грех только в том, о чем помышляли ваши сердца (33:5).

О душа, обретшая покой! Вернись к своему Господу удовлетворенной и снискавшей довольство! (89:27-28).

Верные любят Аллаха больше всего (2:165). Вам надлежит относиться друг к другу с добром (2:237).

Не обижайте других, и сами не будете обижены (2:279). Аллах любит творящих добро (5:13). Воистину, твой Господь обладает необъятным прощением (53:32).

Побеждай зло тем, что лучше него (23:96).

И призываю лишь любить ближнего (42:23) – так говорит Господь. Ибо Он Ас-Сабур – Чрезвычайно Терпеливый; Аль-Вадуд – Любящий Свои создания и Любимый созданиями Своими.

И Он всех призывает: «Скажи: «Воистину, моя молитва и мое жертвоприношение (или поклонение), моя жизнь и моя смерть посвящены Аллаху, Господу миров» (6:162).

Господь ждет тех, кто уверовал и совершает добро (29:58), и будет им рай, раскинувшийся, как небо и земля (57:21). Он ждет именно тебя!

С любовью, Всемогущий Бог. Это письмо, как и весь Священный Коран, Господь передал через Мухаммада как пророка и государственного деятеля в одном лице.

(Продовження монографії в наступному номері «УК»)

Анатолій ШЕВЧЕНКО,
автор монографії «Бог»

Від берегів Торецьких —

Дружня розмова Гетьмана УРК Анатолія Шевченка з бароном Йошіхіко Окабе на українській землі

Наші земляки завжди славилися гостинністю. Не винятком стала і чергова зустріч японського гостя. Як уже знають читачі «УК», барон давно цікавиться культурою та історією українського народу, зокрема таким явищем, як козацтво. За його словами, в українських козаків та японських самураїв, до роду яких належить і він сам, є багато спільного — у культурі, філософії, моралі. «І ті й інші — лицарі духу», — вважає він.

Вивчаючи історію Другої світової війни, пан Окабе з'ясував: неподалік Донецька, у місті Дружківка, що на березі козацької річки Торець (Тор), знаходиться поховання полонених. Тут, у братській могилі, з-поміж представників багатьох народів, поховано понад сто воїнів-японців. Незважаючи на негоду, яка в той день дошкуляла морозом і хурделицею, делегація Українського Реєстрового Козацтва на чолі з його Гетьманом Анатолієм Шевченком, за участю представників місцевої влади прийшла до могили-кургану, аби вшанувати пам'ять жертв минулої війни.

Біля пам'ятника стислий, але змістовний екскурс у минуле зробив відомий на Донеччині краєзнавець Володимир Качур. Він, зокрема, розповів про те, як меморіал став місцем символічного поклоніння не лише радянським воїнам, але й всім загиблим у роки Другої світової війни. За даними, які вдалося віднайти в архівах, у концтаборі, що розташовувався в районі сучасної гімназії «Інтелект» (на той

час там був степ), перебувало понад сто японських військовополонених. Їх за наказом НКВС розстріляли і разом із іншими бранцями — німцями, італійцями, румунами — поховали у цій місцині...

Ірина Качур, Анатолій Шевченко, Йошіхіко Окабе, Володимир Качур, Марк Серебрянников, Тетяна Єрошенко біля меморіалу жертвам Другої світової війни (зліва праворуч)

А потім відбулося покладання квітів до монумента та вшанування загиблих хвилиною мовчання. Східний мотив у ритуал вніс барон Окабе. За давнім японським звичаєм, він здійснив обряд обкурювання, що є складником ритуалу поминання у буддистських народів, та виголосив молитву.

Уже стало доброю традицією для українських реєстрових козаків ранньою весною зустрічати шановного гостя з Країни вранішнього сонця — нащадка давнього дворянського роду, представника Гетьмана Українського Реєстрового Козацтва в Японії, барона Йошіхіко Окабе.

«Коли довідався про поховання японських солдатів, вирішив побувати у Дружківці і вшанувати своїх загиблих земляків. Сьогодні один із найхвилюючих днів у моєму житті. Надзвичайно вдячний українським друзям, зокрема Гетьману УРК Анатолію Шевченку, дружківчанам, що організували цю поїздку», — сказав розчулений Й. Окабе.

У церемонії покладання квітів до меморіалу загиблим у Другій світовій війні взяли участь Гетьман УРК Анатолій Шевченко, берегині УРК Тетяна Єрошенко та Ірина Качур, директор дружківської гімназії «Інтелект» Валентина Лугова, заступник начальника міського відділу

Барон Окабе вручає медаль «10 років УРК» директору гімназії «Інтелект», берегині УРК Валентині Луговій

у місті навчального закладу — гімназії «Інтелект», у заснуванні якого безпосередню участь брав Гетьман УРК Анатолій Шевченко.

Після концерту Йошіхіко Окабе відповів на численні запитання учнів і педагогів. До присутніх із вітаннями та порадами звернувся Гетьман УРК, якого тут по праву вважають хрещеним батьком гімназії. Зокрема, Анатолій Іванович поділився з юними дружківськими талантами мрією — створити в Україні національну «силіконову долину», де б талановиті українці могли застосувати свої знання, утілити високотехнологічні розробки на благо нашої Батьківщини.

А потім Гетьман УРК разом із генералом-полковником УРК Йошіхіко Окабе нагородили достойників відзнаками УРК. За активну краєзнавчу діяльність, поширення козацького руху в краї ювілейною

винахідник зі Святогірська, майор УРК Володимир Бардаш презентував авторські розробки, запатентовані у державних органах. Зокрема він розповів про рятувальну капсулу, у якій, за надзвичайних ситуацій (при повені, штормі, цунамі) можуть рятуватися люди. Пан Володимир показав універсальну захисну споруду, яка у мирний час може слугувати гаражем, чи навіть тимчасовим помешканням, а у випадку надзвичайних ситуацій у ній, протягом 2 місяців, може проживати до 60 чоловік.

Доктора технічних наук Анатолія Шевченка і відомого у своїй країні економіста Йошіхіко Окабе також зацікавила розробка, що забезпечує непотопність суден при аварії та ще кілька оригінальних винаходів, які можуть стати у нагоді людям при надзвичайних ситуаціях.

Реєстровий козак, винахідник Володимир Бардаш пояснює Йошіхіко Окабе принцип дії рятувальної капсули

медаллю «10 років УРК» удостоєно члена Національної спілки краєзнавців України Володимира Качура. За втілення в життя ідей духовності і патріотизму таку ж нагороду отримала берегиня УРК Валентина Лугова. Їй присвоєно чергове козацьке звання «полковник УРК».

У стінах ліцею відбулася ще одна цікава зустріч, яка заслуговує на окрему тему. У рамках обміну досвідом, новачками у технічній галузі,

Обоє вчених дали високу оцінку творчим пошукам козака-новатора.

Багато позитивних вражень від відвідин Дружківки та гімназії залишилося у японського гостя. Він дякував українцям за гостинність, гуманізм і пам'ять про його загиблих земляків. Переконані, що спілкування з японським самураєм-козаком залишить добрий спомин у серцях молодих дружківчан — нащадків запорозького козака Дружка.

Юні майстри таеквондо — вихованці гімназії «Інтелект» під час показового виступу у стінах рідного навчального закладу

ДО СТЕПОВОГО ПРИАЗОВ'Я

Очільники реєстровців Приазов'я зустріли гостей при в'їзді в індустріальний Маріуполь

На другий день свого перебування на Донеччині Йошіхіко Окабе відвідав Маріуполь – морські ворота Донбасу. На в'їзді у місто представника Гетьмана УРК в Японії барона Окабе, якого супроводжував Гетьман УРК Анатолій Шевченко, зустрічали наказний гетьман УРК у Приазовському регіоні С. Вашура, голова Адміністрації Гетьмана УРК у Приазовському регіоні О. Нефьодкін, генеральний інспектор УРК О. Мотренко, отаман Маріупольського міського товариства УРК В. Книщенко, радник наказного гетьмана УРК А. Затолокін, генерал-лейтенант УРК М. Логутов, отамани Гетьманської дивізії УРК В. Кір'яков, Приморського полку УРК В. Чебанов і Миколаївського полку УРК С. Макаров.

Незважаючи на зиму негду, маріупольські реєстровці, освітяни, представники місцевої влади теплом своєї серцець, гостинністю і щирістю створили для почесних гостей справжнє весняне свято. Усюди їх зустрічали з хлібом-сіллю, щиро ділилися своїми здобутками, планами на майбутнє.

Радо вітали барона Окабе і представників УРК у ЗОСШ № 58, де директором є Зоя Михайлівна Семененко. Тут класи розбиті на курені, на чолі кожного – отаман.

директора школи, підполковник УРК Наталя Конівченко та вчитель фізкультури, майор УРК Альберт Семенченко. Представники УРК відвідали шкільний музей-світлицю, де зібрані речі побутового вжитку з української хати-садиби. Барон Окабе подякував педагогам і учням за змістовну культурну програму. А наостанок сільський голова Талаковки Микола Красиков від імені місцевої громади вручив японському гостю подарунок – національний сервіз.

«Сьогодні ми є свідками події, яка буде мати велике значення в історії нашого селища, – виголосила Євгенія Єрмоленко. – Для малят зустріч із японським бароном-самураєм запам'ятується на все життя. Прийшовши додому, вони, певне, попросять своїх батьків розповісти про загадкову Країну сонця, що сходить. Вірю, що через деякий час хтось із них обов'язково побуває в країні таємничих ніндзя, як сьогодні країну козаків своїм візитом вшанував нащадок самураїв».

Барон висловив подяку за гостинність і щирі побажання, наголосивши на тому, що подібні зустрічі не лише збагачують його особистий досвід, а й сприяють зміцненню культурних і духовних зв'язків між українським і японським народами. У свою чергу Гетьман УРК А. Шевченко подякував берегиням козацького куреня «Діоскурія» за виховання дітей у дусі духовності і патріотизму та вручив закладу ікону Покрови Пресвятої Божої Матері. «Оскільки Свята Покрова є захисницею усіх військових, то вона буде оберігати від негараздів і колектив вашого дитячого козацького закладу», – запевнив очільник УРК.

Наступним пунктом у графіку пана Окабе і реєстровців була ЗОСШ № 47. Тут діти влаштували невеличкий концерт, а директор школи Ніна Воробей розповіла про здобутки колективу. Школа – одна з найкращих не лише в Іллічівському районі, а й у всьому місті.

Японського гостя зустрічають в дитячому козацькому курені «Діоскурія»

Ветерани ММК ім. Ілліча з бароном Й. Окабе на Алеї слави

Вишитий рушник японському козакові від дружного колективу ЗОСШ № 47 – на добру згадку про візит

Представника Гетьмана УРК в Японії Й. Окабе радо вітали реєстровці Кальміуського полку УРК

Барон Йошіхіко Окабе став свідком церемонії посвяти першокласників до лав УРК, яку провели Гетьман УРК Анатолій Шевченко та генерал-полковник УРК О. Нефьодкін. Благословив козачат та окропив свяченою водою полковий священик отець Олександр. А потім дівчатка-лелі подарували гостям національний танок, а хлопчики-джури влаштували веселі козацькі розваги-перегони. По-батьківськи тепло дітками опікувалися заступник

Із хлібом-сіллю зустрічали барона Окабе і реєстровців у дитячому дошкільному закладі «Діоскурія», що в селищі Сартана. Тут діє дитячий козацький курінь, який очолює завідувачка цього навчального закладу, підполковник УРК Євгенія Єрмоленко. Маленькі сартанці декламували гостям вірші про козацтво, співали, танцювали, а наостанок виконали феєричну хореографічну композицію, від якої всі були у захваті!

У шкільному музеї учителі Галина Севрук і Ганна Онопрієнко ознайомили гостей з інтер'єром української хати-мазанки XVI – XIX ст. У світлицю, яку вважають серцем школи, приводять учнів для ознайомлення з національними традиціями українського народу.

Дякуючи за духовне виховання маленьких українців від імені реєстрових козаків, О. Нефьодкін подарував школі ікону Миколи Чудотворця.

Завітав японський гість і до ветеранів металургійного гіганта ММК ім. Ілліча. Голова ради ветеранів Костянтин Куркчі розповів панові Окабе про славу історію комбінату, а учасники творчого об'єднання «Натхнення», яке очолює підполковник УРК Раїса Кислошаєва, влаштували виставку своїх робіт. Твори вишивальниць, художниць, майстринь бісероплетіння дуже сподобалися гостю. На добру згадку про візит до маріупольських мисткинь барон повезе до далекої Японії вишитий рушник із зображенням родового дерева – символу родоводу, міцної сім'ї.

Яскравими концертними номерами Йошіхіко Окабе зустрічали козаки і берегині Кальміуського полку УРК – учасники народного ансамблю «Первоцвіт». Керівник ансамблю, генерал-майор УРК Олександр Білоконь і його заступник, майор УРК Катерина Карабен-Фортуна розповіли гостю про здобутки колективу. А потім артисти майстерно виконали кілька запальних українських танців. Пан Окабе познайомився з творчим доробком реєстровців,

з-поміж яких – малюнки та нова поетична збірка кореспондента «України козацької» Катерини Карабен-Фортуна. До речі, того ж дня її було нагороджено ювілейною медаллю «10 років УРК».

Йошіхіко Окабе відвідав козацьке ательє, де шиють військові і козацькі однострої. Його директор, генеральний інспектор УРК Олег Мотренко показав барону зразки форми, розповів про новинки. До речі, саме в цьому ательє пан Окабе замовляє собі козацькі однострої. Тут шиють швидко, якісно і на будь-яку пору року.

Підбиваючи підсумки дводенного перебування на Донецькій землі, пан Окабе відзначив, що відвідини багатьох навчальних закладів дають право говорити про те, що в Україні є надійне майбутнє. «Мені присмню, що вихованням молоді у дусі духовності й патріотизму опікуються реєстрові козаки, і що я маю честь належати до цього лицарського товариства», – констатував барон.

Дмитро ГРИГОРЕНКО,
власний кореспондент «УК»
Фото автора

Федір Уваров відомий як військовий отаман Холодного Яру. Його державним ідеалом була незалежна Україна разом із Кубанню. За цю ідею він боровся, за неї він і загинув...

В українську історію кубанець Уваров увірвався на своєму коні навесні 1919 року під час повстання, яке 7 травня своїм Універсалом проголосив у Єлисаветграді (тепер Кіровоград) Головний отаман Херсонщини і Таврії Матвій Григор'єв.

Повстання Григор'єва розгорталося надзвичайно успішно: за кілька днів було звільнено Катеринослав (нині Дніпропетровськ), Черкаси, Миколаїв, Херсон, Кременчук, станцію Бобринську, Новомиргород, Долгинцеве... За наказом отамана Григор'єва у визволених містах скликалися з'їзди Рад, які своїми рішеннями утверджували нову владу.

Успіхи отамана вражали: за кілька днів повстання охопило Херсонську, Катеринославську, Подільську, частини Київської та Полтавської губерній. За якийсь тиждень-півтора, окрім вже названих міст, повстанці звільнили Кривий Ріг, Олександрівськ (нині Запоріжжя), Олександрію, Чигирин, Цвіткове, Трепівку, Хирівку, Корсунь, Знам'янку, Помічну, П'ятихатки, Кобеляки, Нижньодніпровськ, Могилів, Шполу, Гайсин, Христинівку, Вінницю, Медвин, Золотоношу та сотні, а можливо, тисячі інших містечок і сіл.

Комісар 2-ї советської армії Вишневецький у травні 1919 року зазначав, що населення ставиться зі співчуттям до повстанців. "Селяни забезпечували Григор'єва провіантом і добровільно приносили йому тисячі пудів хліба, — писав комісар. — Бажаючих вступити до лав війська Григор'єва було стільки, що у нього не вистачало зброї. Села зустрічали (червоні) загони рушничним і кулеметним вогнем... Головний лозунг Григор'єва — «Геть ЧК» — зустрічає відгук... по всій території України. Красна армія... безперечно приєднується до цього гасла".

У повстанні відіграв значну роль і григор'євський командир, колишній осавул Кубанського війська Федір Уваров. Його частина визволила від більшовицької влади кілька міст і станцій... Відділ колишнього штабс-ротмістра царської армії Уварова нахочував до тисячі чоловік. До нього козаки йшли з охотою, адже кубанець був надзвичайно відважний і розумний командир.

8 травня 1919 року кубанець видав відозву до червоноармійців і селян, у якій з'ясував свої політичні настрої. Він стверджував, що разом з отаманом Григор'євим є противником комуні, але вони не йшли і не йдуть проти радянської влади. «Нам не потрібні люди, які прагнуть влади заради власної вигоди, нехай своєю країною управляє сам народ через виборних, чесних громадян, яким дорога батьківщина і спокій народу. Осць чого хочуть григор'євські загони».

Відділ особливого призначення Уварова посувався залізницею Знам'янка — Цвіткове. Зайнявши Бобринську, він розпочав наступ у напрямку Черкас, відбираючи у більшовиків станцію за станцією. 15 травня спочатку панцирний потяг Уварова, а потім і весь відділ повели наступ на Черкаси. Повітове місто оборонили 1-й і 2-й советські полки і 1-й комуністичний батальйон.

Близько 200 шабел добірної кінноти хороброго кубанця, обійшовши глибоким маневром червоних, несподівано увірвалися до Черкас. У місті піднялася страшна паніка... З представників окупаційної влади мало кому вдалося втекти. 1-й комуністичний батальйон кинувся тікати до лісу. Та не добіг — уварівська кіннота вирувала його майже вщент. 1-й советський полк, який відступав до мостів, теж було розбито,

а 2-й полк, сформований із насильно мобілізованих українських селян, частково розбігся, а частково приєднався до повстанців.

А ось як описував цей день комісар 2-ї бригади Дніпровської військової флотилії Грибан: "...Незначительные части григорьевцев, отрезав левый фланг наших частей, произвели страшную панику в городе. С левого фланга убежали только кавалерия и часть пехоты, правый же фланг выкинул белый флаг и сдался целиком... По стратегическому мосту в карьер мчится кавалерия и бежит пехота, не оказывая

Герої національно-визвольних змагань

Кубанський ватажок Холодного Яру

Федір Уваров із дружиною

никакого спротивлення. По залізничному мосту спочатку бегали люди, а потім повним ходом пройшли три наших броневих поезда, теж без спротивлення... С наступленням темноти наші суда вимушені були отойти..."

Захопивши місто, отаман Уваров утримував його близько тижня. "За цей час до його відділу прилучилося багато шкільної молоді і місцевого населення, — згадував начальник кулеметної чоти повстанського загону Сергій Полікша. — Відділ збільшився до півтори тисячі чоловік, мав 24 кулемети і декілька гармат на потягах".

За цей час червоні, підтягнувши сили, декілька разів намагалися наступати на Черкаси з лівого берега Дніпра, але їхні атаки відбивали. З уварівців особливо відважно відзначилася група моряків-чорноморців, які з кулеметами боронили міст через Дніпро. Коли повстанці стали відходити в напрямку Бобринської, моряки залишилися стримувати ворога. Всі вони загинули...

Діставшись бронепотягом до станції Білозір'я, Уваров довідався, що далі залізнична лінія захоплена більшовиками. Тоді він наказав залишити потяги, попусавши гармати. Взавши на підводи кулемети, отаман повів козаків на Чигирин. По дорозі їх наздогнав невеликий Смілянський кінний повстанський загін під командою сотника Ліхарева. Цей відділ як окрему сотню прилучили до кінноти Уварова.

До Чигирини підійшли непомітно з боку Піщаних кучугурів, що за Тясмином. Стрімкою атакою кінноти захопили міст і зненацька увірвалися до колишньої гетьманської столиці. Вмісті в той час стояв червоний Чигиринський

полк під командою Свирида Коцура. Коцурівці не встигли приготуватися до бою і залишили місто.

У Чигирині відділ Уварова стояв два тижні. Населення міста, де було багато свідомої української інтелігенції, ставилося до повстанців прихильно. І не дивно — адже в Чигирині запанував зразковий порядок. До слова сказати, за наказом Уварова було розстріляно двох повстанців, яких піймали під час грабунку.

Відділ кубанця виглядав як регулярна частина, козацтво відзначалося дисципліною.

ставив за ціль боротьби незалежну українську державу вкупі з Кубанню".

Відділ Уварова перейшов до Мотриноного монастиря в Холодному Яру. Для полегшення постачання частину козаків було розташовано в Мельниках і Медведівці. Дві сотні піхоти і кулеметна чота Сергія Полікши розмістилися в Головківці. "Мушу зазначити, — писав пізніше він, — що такого приятного і турботливого відношення населення, як в районі Холодного Яру, я ні до того часу, ні опісля не зустрічав. На Зелені свята школу, в якій я стояв із кулеметниками, буквально заатакували жінки і дівчата, які понаносили і печеного і вареного, — найкращого, що було в них самих. Козаків, частуючи, три дні перетягали з хати до хати".

Незабаром відділ Уварова бився за села Стару і Нову Осоту. Після впертої бійки москалів відігнали до Олександрівки, де вони сховалися під прикриття бронепотягів. У цьому бою загинув заступник отамана Уварова. На жаль, прізвище його не збереглося. Відомо лише, що він був галичанином.

На нараді штабу, в якій взяли участь представники уряду УНР, постановили, що Уваров зі своїм відділом спробує пробитися через кордон червоних частин, які оточили Холодний Яр, і піде на з'єднання з отаманом Юрком Тютюнником, а Василь Чучупак залишиться боронити місцевість.

З Уваровим виступило близько двохсот кінних і чотириста піших козаків. Треба було перейти контрольовану більшовиками залізницю. Тому наступного дня удосвіта відділ розпочав наступ на станцію Райгород. Але сили червоних виявилися більшими, ніж сподівався отаман, до того ж 5-й і 6-й советські полки зайняли вигідну позицію вздовж залізничного тору. Їх прикривали гарматним вогнем два панцирних потяги.

Бій почався на світанку і не вгавав до полудня. Перемога вже посміхалася повстанцям. Уваров на чолі кінноти атакував на правому крилі панцирники. Побоюючись, що кавалерія зірве позаду них колію, бронепотяги почали втікати, а повстанська кіннота, несподівано з'явившись позаду ворожої піхоти, наробила страшної паніки. А піші козаки Уварова вже наблизилися до станції. Здавалось, перемога буде за нами. Та з боку Бобринської несподівано вибулькнуло три сотні червоної кінноти... Вони й вирішили долю бою: ворожі панцирники, побачивши, що ситуація змінилася, перейшли в контрнатуп і накрили гарматним та кулеметним вогнем повстанців.

Відділ кубанця виявився розірваним: піхота і кіннота опинилися по різні боки залізниці. Сильний вогонь не дав можливості кінному відділові Уварова допомогти своїй піхоті. Повстанська кіннота все ж вирвалася з оточення, а піші частини, вистрілявши набої, змушені були скласти зброю...

Розстрілявши кільканадцять повстанців, напевно старшин, москалі решту полонених завантажили у вагони і відправили до Києва. Серед них виявився і командир кулеметної чоти повстанців Сергій Полікша. Вже у Києві, перебуваючи в таборі, він чув, що боротьба в Холодному Яру продовжується і "що Уваров знову оперує там зі своїм загonom". Втікши з полону і потрапивши на рідну Черкашину, Полікша довідався, що Уваров надзвичайно сміливим наскоюком, з однією тільки кіннотою, ще раз зайняв Черкаси. Чув він, що невдовзі після визволення Черкас, кубанець загинув у бою проти більшовиків неподалік Знам'янки. А ось селянин із с. Худоліпка Чигиринського повіту Данило Удовицький стверджував, що Уваров загинув у с. Раківці. Отаман нібито з кількома козаками приїхав поквитатися зі зрадником, колишнім бійцем їхнього загону Калеником Олексійовичем Герасименком. Але пістолет Уварова дав осічку і Каленик, скориставшись цим, застрелив отамана з рушниці.

Історія проти ідеології

Гетьман Хмельницький і Московія

Гетьман Зиновій Богдан Хмельницький

НЕПЕРЕВЕРШЕНИЙ ДИПЛОМАТ

Усі знають про наполегливі домагання Б. Хмельницького укласти військовий союз із Московією та про лиху Переяславську угоду 1654 р. Складається враження, що наш гетьман — запеклий москвофіл, який не уявляв долі України без сусідньої Московщини.

Насправді ж Б. Хмельницький у всьому — у військовій справі, політиці, дипломатії — був реалістом і прагматиком, і перш за все великим патріотом. Він завжди враховував конкретні факти й обставини й, спираючись на них, вирішував важливі справи.

Наочним прикладом цього слугує й ставлення гетьмана до Московщини. З послідовною наполегливістю й рішучістю він втручався в усталений плін міжнародної політики, руйнуючи традиційні європейські союзи й створюючи нові. Кримське ханство, Туреччина, Молдавія, Валахія, Угорщина, Швеція, Московське царство та інші держави були втягнуті ним у антипольську політику, щоб реалізувати ідею Української держави.

Польща була занадто потужним суперником, щоб боротися з нею самостійно, тож Б. Хмельницький увесь час шукав союзів із близькими й віддаленими сусідами. Він говорив своїм соратникам по боротьбі, що «проти сильних ворогів наших ми нічого не зробимо, ...нам неможливо обійтися без допомоги ззовні».

Патріарху ієрусалимському Паїсію, який їхав у Москву, гетьман відверто говорив, що цар має таку велику кількість людей і ресурсів, що коли б він допоміг, то «я зміг би разом з ним зруйнувати Ляхію та інші царства». Цього боялися не тільки польська шляхта й урядові кола Речі Посполитої, а, видно, й сам московський цар Олексій Тишайший зі своїм оточенням. Насмерть перелякані ганебно програною Смоленською війною та втратою значних територій, вони навіть боялися помислити про виступ проти могутньої Польщі.

МОСКВА ПРОТИ КОЗАКІВ

Союз козаків з Кримським ханством на початку Визвольної війни був зумовлений ще й тим, що Варшава з Московією напередодні заключили договір про спільну боротьбу проти Криму. Хану не залишалося нічого іншого, як з радістю допомагати гетьману проти своїх лихих ворогів. Під тиском Польщі покірний московський уряд міг згідно з цією угодою ударити з півночі по Війську Запорозькому, союзнику Криму. У районі прикордонного міста Путивля в 1648 р. концентрувалися проти козаків значні контингенти царських військ.

Московський цар Олексій Михайлович та його боярське оточення перші роки були вороже налаштовані проти Визвольної війни українського народу. Для них це був тільки заколот «свавільної черні й холопів», «зброду» проти законної королівської влади. Побоюючись, що полум'я соціальної революції може поширитися з України і на його царство, Олексій Михайлович наказав, щоб кожен його підданий, який без дозволу влади перейде в повсталу Україну, стане державним

злочинцем. Навіть заборонялося одружуватися з мешканцями «козацької країни». За це на її порушників чекала страшна кара — заслання в Сибір.

Кадр із фільму «Богдан Хмельницький», що був знятий на київській кіностудії у 1941 році

Цар боявся народної армії України і, незважаючи на очевидні переваги воєнного союзу з нею, не бажав мати нічого спільного з «черню черкаською», як тоді звали в Москві українських козаків і селян. Шість років, ігноруючи неодноразові пропозиції українського гетьмана заключити спільний союз проти Польщі, всіляко уникав будь-якого зближення. Збереглися слова московського самодержця, які пояснюють це: «Коли збираються воювати, то ведуть війну з неприятелем військовими

силами, а не руками зброду». На звернення Б. Хмельницького про союз проти поляків цар незмінно лицемірно напучував, щоб «у спокої жили зляхами і з князівством Литовським, і щоб кров християнська більше не лилася».

КОЗАКИ ПРОТИ МОСКВИ

Отримуючи одну за другою перемоги над поляками, гетьман Б. Хмельницький і все Військо Запорозьке не приховували свого різкого невдоволення політикою московського царя, який офіційно проголошував себе головним захисником вселенського православ'я, але нічого не робив, щоб хоч трішки допомогти православним українцям у боротьбі з Річчю Посполитою.

Гетьман заявив, що у разі відмови Москви від воєнної допомоги козакам, вони спільно з татарами ударять по прикордонних російських територіях. У липні 1648 р. гетьман надіслав листа путивльському воєводі Плещееву, в якому добивався розриву Московської держави з Польщею, погрожуючи помиритися з останньою й ударити об'єднаними силами по Москві.

На кордоні все частіше стали виникати збройні зіткнення між черкасами й москвитями, тобто між українцями й росіянами. У серпні 1649 р. путивльські воєводи скаржилися Б. Хмельницькому про напади козацьких загонів на прикордонні території Московщини. Ворожість демонстрували не тільки козаки, але й сам гетьман, який став робити різкі антимосковські заяви. Російська розвідка 3 вересня повідомляла царю слова гетьмана, що Військо Запорозьке збирається спільно з татарами розпочати війну проти Московського царства. Причиною цього називалася відмова царя допомогти

слова царю, гордо заявив, що скоро піде з Військом Запорозьким «в гості» на Москву. Він зухвало погрожував царю: «Хто на Москві сидить, і той від мене на Москві не сховається за те, що не допоміг мені ратними людьми на поляків».

Прикордонні воєводи закидали Посольський наказ у Москві повідомленнями з різних джерел про те, що козаки розпочали рішучу підготовку до війни проти царя. Вони доповідали, що місто Путивль та інші прикордонні фортеці погано захищені, мало пороху, куль і погана зброя. Реакція царя була блискавичною: відбулося засідання Боярської ради, і в Путивль негайно відправлено великий обоз з усім необхідним. Прикордонні воєводи отримали таємний царський указ: готуватися до оборони, а з 5 жовтня 1649 р. цар заборонив воєводам вести будь-яку переписку з гетьманом. Усе свідчило, що до погрозу Б. Хмельницького поставилися досить серйозно.

ДИПЛОМАТІЯ ЗАЛЯКУВАННЯ

Одночасно тоді ж, на початку жовтня, Москва відрядила до гетьмана своє посольство на чолі з відомим дипломатом Григорієм Нероновим. Їх зустріли холодно. Посли довго взагалі не знали, чи отримають дозвіл зустрітися з козацьким гетьманом. Нарешті, аж 12 листопада, їх запросили у столицю Чигирин, де тільки 22 листопада вони потрапили на аудієнцію до гетьмана. Більш ніж місячну затримку пояснили тим, що Б. Хмельницький був зайнятий державними справами та приймав важливих іноземних послів. Бундючним москвитам дали зрозуміти їх місце.

Московський посол Неронов намагався зробити наголос на спільності віри, яка об'єднує українців і росіян, та наполягав на недопустимості зв'язків козаків з татарами. Виконуючи волю царя, він навіть посмів докоряти гетьману за його погрози разом з бусурманами-татами розпочати війну проти Московського православного царя. На це Б. Хмельницький різко заявив, що татари хоч і не хрещені, однак допомагають Україні в боротьбі з поляками — головними ворогами віри православної, а москвити, величаючи себе істинними правочинними християнами, — ні. Крім того, донські козаки нападають на кримські улуси, навіть не зважаючи на прохання гетьмана не псувати стосунки між українським козацтвом і татарами.

Це була дипломатія залякування, яку неодноразово застосовував мудрий гетьман проти Москви. Остання в цей час із занепокоєнням чекала повернення свого посольства, бо не отримувала від нього уже упродовж трьох місяців жодних звісток. Так ефективно спрацювала козацька контррозвідка. Тож у Москві вже й не сподівалися побачити своїх дипломатів живими. Партія за партією в Україну засилалися московські шпигуни, щоб вивідати, що ж сталося з їхнім посольством, бо чутки про неминучу війну з Україною ставали все тривожнішими. Називався навіть строк, коли козаки з татарами підуть у великий похід на Московське царство — весна 1650 року. Нарешті 30 грудня 1649 р. посольство повернулося в Москву — війни з козаками не буде. Тепер можна було починати переговори з поляками, які через загрозу війни з козаками все відкладалися.

(Далі буде)

Лесь ІСАЇВ, історик,
Харківщина

Запорожці і Святі Гори

19 лютого цього року в обласній науковій універсальній бібліотеці ім. Н.К. Крупської відбулася презентація цікавого видання Святогірського історико-архітектурного заповідника під назвою «Святі Гори в історії Слобідської України». Лівову частку видання складає альбом-каталог художньо-археологічної виставки з історії козащини в нашому краї під назвою «Вартові степу». Ця виставка присвячена 485-й річниці першої письмової згадки про Святі Гори і підготовлена Святогірським історико-архітектурним заповідником за сприяння Музею археології і етнографії Слобідської України Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна і Слов'янського краєзнавчого музею. Художня частина виставки побудована на тематичній колекції творів народного художника України В.С. Шенделя під назвою «Лицарі Січі Запорозької». Створення такої виставки є певним підсумком багаторічної роботи відомого донецького митця, а також, результатом досліджень науковців щодо визначення ролі і місця українського козацтва в освоєнні «Дикого поля» в XVI-XVII ст., захисту південних територій України від зовнішніх ворогів.

Виставка не випадково представлена широко загалу саме в Святогірську. Протягом XVI-XVIII ст. запорозьке козацтво і Святі Гори мають спільні зв'язки, що знайшло відображення як в історичних джерелах, так і археологічних пам'ятках. Перші писемні звістки про Святі гори, як вартовий осередок, припадають на першу половину XVI ст. Австрійський дипломат, барон Сигізмунд Герберштейн, який двічі (в 1517 і 1526 рр.) перебував з місією у Москві, повідомляв про донецьких козаків і вперше повідомив про сторожу у Святих горах. Степні кочівники, перш за все татарські і ногайські орди, які представляли на той час загрозу з півдня, систематично здійснювали грабінницькі набіги на південноросійські і українські землі. Саме в цей час найбільшу активність на Сіверському Дінці проявляє керманчик запорозьців Д. Вишневецький (Байда), козацький отаман Михайло Черкашенин.

У 90-х рр. XVI ст. свідчення про запорожців в Дінці містяться в грамоті царя Федора Івановича і в історичних документах про будівництво фортеці Цареборисів у 1599-1600 рр.

Святі Гори, як хронологічно перший православний гуртожитний монастир у придонецьких степах, духовно окормляв козацьку волюнцію вже на початку XVII ст. Протягом XVII-XVIII ст. запорозьке козацтво і Святі Гори мають спільні зв'язки,

що знайшло відображення в історичних джерелах. У маєтностях, що знаходились вздовж обох берегів Дінця нижче Цареборисова по річку Жеребець і зазвичай вважались монастирськими, успішно діяли загони українських козаків під проводом В. Рябухи, Г. Торського. Останній був досить відомим в Україні ватажком значного загону козаків, кількість якого коливалась у 40-х роках XVII ст. від 500 до 2000 чоловік. 1642 року козаки Г. Торського зустріли в районі Святогірського посольського перевозу посла турецького султана і перебили його свиту з 6 чоловік. У депешах із Москви старцям Святих Гір пропонувалося унікальні контакти з українськими козаками, які не знаходились на службі у російського царя й іменувалися у документах воровськими черкасами: «А будет, донецкие черкасы учнут к ним проситься в монастырь для моления и для иных каких дел, они б черкасы в монастырь не пускали и от них отговаривались всяким обычаем, чтоб над ними черкасы обманом какого дурна не учинили».

Разом із тим, документи свідчать, що вищезгаданий Грицько Торський був досить шанованою людиною в Святогірській обителі, у всякому разі, коли козаки Г. Торського 1645 року з боєм відбили з татарського полону декількох поранених служилих людей, то надали судно і відправили Дінцем саме у Святогірський монастир для допомоги і лікування поранених.

Таким чином, формування запорозького козацтва на прикордонних територіях із Кримським ханством, воєнні походи проти турецько-татарської агресії, об'єктивно сприяли заселенню степових просторів, зародженню відхожих промислів і постійних осідлих пунктів, які згодом склали землі Війська Запорозького і Слобідської України.

У кінці XVII – XVIII ст. Святі Гори входили в межі території Харківського і Ізюмського Слобідських полків, а пізніше в Ізюмський повіт Слобідсько-Української губернії. Тому саме документи цих адміністративно-територіальних органів містять свідчення про зв'язки запорозького козацтва з Святими Горами. Перш за все, ці зв'язки формуються за рахунок входження представників козацтва до складу чернечої громади Святогірського монастиря. Факт виходу з Запорозької Січі представників козацтва, які завершили військову службу і офіційно направлялись до Святих Гір з метою прийняття постригу в обителі, підтверджується архівними матеріалами. Відповідно, рішення про перехід

запорожців до чернечої громади Святогірського монастиря було наслідком духовних зв'язків козацтва з Святими горами. Перебування запорозьких козаків із різних куренів на службі Божій в монастирі було, вочевидь, постійною духовною практикою.

Безумовно, така духовна практика не могла не залишити свій слід і після ліквідації Запорозької Січі й Святогірського монастиря в 70-80-х рр. XVIII ст. за указом імператриці Катерини II. Саме ченці з Запорозького Покровського монастиря, шукаючи собі обитель після виходу із-за Дунаю, проявили ініціативу відновити Святогірську обитель ще до її офіційного відкриття в 1844 році. Ось як про цю ініціативу запорожців розповідала володарка Святогірської маєтності,

потому, что слышал о моем близком родстве с генералом Энгельгардтом, которому тогда принадлежало это имение, по наследству от дяди его, князя Потемкина».

Важливим чинником, який впливав на позиціонування запорожців до Святих Гір, як духовної вотчини козацтва, був той культурний простір, який оточував Святі Гори і в якому комфортно почували себе запорожці. Значна кількість народних переказів, легенд і пісень, що оспівують славні часи запорозької волюнції були записані в XIX ст. саме у Святогірській маєтності Потьомкіних-Рібоп'єрів і безпосередньо в селі Банному (зараз Святогірськ). Цікаво, що цей населений пункт виник одночасно з «вигнанням» запорожців із Запорозької Січі Катериною II в 1775 році.

Запорожці провідують ранених побратимів у Святогірському монастирі. Художник В. Шендель

Т.Б. Потьомкіна письменнику А.М. Муравйову. «Вы конечно знали ... двух запорозьских монахов, Исаию и Мефодия, которые лет осьмнадцать тому назад приходили в Петербург, испрашивать себе где-либо место для постоянного жительства. Покойная графиня Орлова прислала их ко мне. Один из них, именно иеродиакон Исаия, первый начал мне рассказывать о Святых Горах, восхваляя красоту места, и умолял восстановить запустевшую обитель, дабы все запорозьские монахи, пришедшие с ним из-за Дуная во время турецкой войны, могли там поселиться. Ко мне собственно обратился

Яка частина місцевих «черкас» вийшла з запорозьких земель Святогірського маєтку в XVIII ст. – невідомо, але те, що саме вони були носіями легенд і переказів про запорожців у Святих Горах, сумніву не виникає.

Так, Всеволодом Коховським була записана легенда «Вигнання запорожців», опублікована в українському журналі «Основа» за 1862 р. № 5. У легенді, як і вище наведених свідченнях про землі святогірського монастиря в середині XVII ст., зустрічається річка Жеребець, в «кінці якої є могила». В ній запорожці документи про Січ сховали.

А крім того, і казну, і срібло в тій могилі сховали і заклали. А могила ця була на кордоні Запорозьких земель, а від цієї чорної могили границя пішла на сей (лівий) бік Дінця к Ізюму.. «А земля ця була запорожецька. От і Святогорщина і Ізюм – це все запорожецькі землі», – розповідав легенду про запорожців М. Колесник. За оповідачем, землі запорожців були віддані панам. Вимушені були козаки піти за Дунай:

«Великий світ

судариня-матушка,

Послухала графа Румянцеве

Гот панів великую напасть

напустила.

Перве військо було, –

славне запорожецьке –

Та й занастила.

Як зайшли, – каже, –

за Дунай,

То додому і не думай,

Вже тепер не завернеш»...

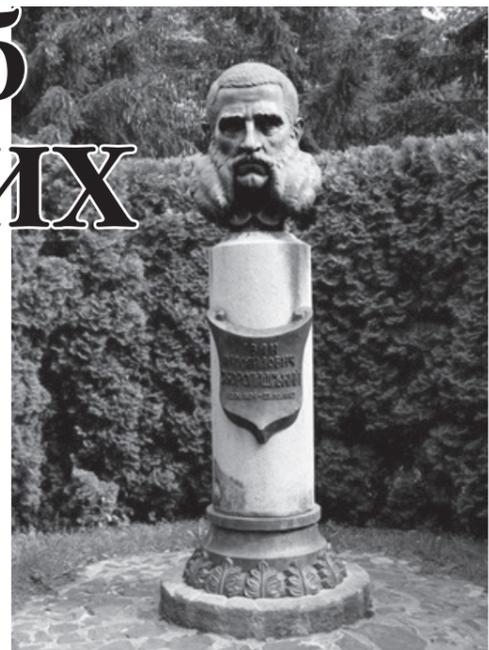
З цієї легендою переликається пісня, записана в 1873 році в с. Банному І. Манжурою «Ой у полі могила...».

Ще один переказ про запорожців у Святих Горах був опублікований в журналі «Основа» в 1861 році (№2) письменником О. Стороженко під назвою «Закоханий чорт». Ця фантастична історія трапилася із запорозьким козаком Кирилом Келепом, який став центральним персонажем в історії взаємовідносин чорта і красуні Одарки, яка за чужою волею стала вільною. Остання мала за мету «спастися своєю душою». Єдиною можливістю це здійснити, за легендою, було потрапити до ченця-пустельника у Святі Гори. Саме запорозький козак Кирил потрапляє до пустельника, молиться разом із ним за спасіння душі Одарки, повністю виконує умови святогірського ченця і в кінці цієї історії одружується з Одаркою в печерній церкві Святих Гір, а пустельник їх вінчає. Дія відбувається ще за часів існування Запорозької Січі. Самі запорожці змальовані в оповіданні як захисники рідної землі і православної віри. Уже це гарантує козакам, як показано в легенді, захист Святого апостола Петра і Святого Миколая. Під час подорожі в Святі Гори до пустельника, чорт жаліється козаку: «То нам не велено, не то що обманювати – і заціпляти запорожців, бо вони б'ються за віру православну. Та не велика користь – може коли якого і завербуєш: уб'ють його на війні, от він уже і не наш. Відки візьметься Петро з ключем і одбрий: так і товче нашого брата, не розглядаючи де око, а де морда; а ще як вихопиться Микола, то швидко тікай, бо вернешся у пекло без хвоста: одірве!» Зухвалість і своєрідний козацький гумор

Парки України

Рослинний скарб СКОРОПАДСЬКИХ

На відміну від міфічного скарбу гетьмана Полуботка, інші наші гетьмани лишили по собі в Україні чимало дійсно вартісного, конкретного. Скажімо, гетьманському роду Скоропадських нині ми завдячуємо справжньою рослинною перлиною – Тростянецьким парком, що на Чернігівщині. Адже дендропарк «Тростянець» – високохудожній зразок паркового будівництва, справжній музей природи. Він розкинувся поблизу села Бережівка на площі 207 гектарів і є одним із найбільших штучних паркових масивів України. Парк був створений завдяки зусиллям Івана Михайловича Скоропадського – нащадка знаменитого українського козацького роду, діда останнього гетьмана України Павла Скоропадського.

Пам'ятник Іванові Скоропадському у створеному ним парку

проявляється у багатьох епізодах легенди, особливо в сюжеті про кримського хана: «Раз дід заспоривсь і в заклад пішов, що поїде у Бахчисарайі самому кримському хану у вічі плюне, і щоб ви думали? Поїхав та й плюнув, та ще й добре вилаяв; дід знатно лаявсь – у якогось москаля вчивсь: «ти, каже хану, покійного чорта племінник, анафемський, гаспидів син, триста тобі чортів у живіт». Разом з тим, легенда в своєрідній формі через розповідь чорта про пекло розкриває неабияку витримку і мужність притаманну запорожцю: «Печеш його печеш, аж шкура на тобі тріскається, а він тебе лає, кепкує з тебе, та кричить на усе пекло, що змерз. Біда з ними!... Де вже допекти їх вогнем: уже як їх шкварили ляхи, та й ті нічого не доказали. І у пеклі того не вигадаєш що вони з ними коїли: Наливайка пекли у мідному бичку. Уся Варшава збіглася послухати як зареве бич, та й нічого не почули: і зтлів сердешний на вугілля, а голосу не дав».

У записах І. Манжури збереглися розповіді ченця Святогірського монастиря про гайдамаків, що заснували свої схованки у Святых Горах. «І тепер повище Богородичного є місця, де жили гайдамаки: одне зветься Осударів Яр, друге Погрибівський Яр, а третє Городище. Осударів Яр прозвали, що там осударєва казна закопана ... А Погрибівський Яр, то там та були погриба гайдамацькі, там і досі печери є, де вони жили. Городище, що кругом валом обнесено і канавою, а посередині тічок є, та їх саме вся братія жила...»

Сучасні дослідження описаної ченцем місцевості повністю підтвердили наявність печер-схованок, городища на вершині гори із штучним насипом для оглядової башти, козацький речовий матеріал XVII-XVIII ст., який виставлений в експозиції виставки «Вартові степу».

Таким чином, археологічні і документальні матеріали, народні перекази, пісні та легенди в сукупності з мистецькими творами про запорозьке козацтво дають можливість сучаснику усвідомити і розкрити для себе таке багатогранне історико-політичне і соціально-культурне явище як українське козацтво. Певною мірою цьому відповідає підготовлений організаторами виставки презентований альбом-каталог «Святі Гори в історії Слобідської України», виданий за сприянням управління культури і туризму облдержадміністрації в 2012 році накладом 1000 примірників. З виданням можна ознайомитись як в міських бібліотеках, так і на сайті Святогірського історико-архітектурного заповідника.

Володимир ДЄДОВ,
заслужений працівник
культури України,
провідний науковий
співробітник Святогірського
історико-архітектурного
заповідника

У 1830 році він збудував тут палац, спорудив греблі й загати, у результаті чого на площі понад 10 гектарів будівничі утворили 4 стави: Великий, Куциха, Лебединий і Безіменний, що стали головним елементом майбутнього паркового комплексу. Незабаром на колишніх польових землях уже росло багато берези, липи, клена,

гаїв створило м'який перехід від степового ландшафту до паркового масиву, захищало дендропарк від негоди, вітрів, суховіїв.

У 1858 році Скоропадський доручив садівнику К. Шлінглофу зробити у південно-східній частині парку штучний гірський сад. Цій роботі передувало створення

тривали майже 30 років, аж до смерті Івана Михайловича (1887). До речі, перші рослини прижилися погано, тому Скоропадський вирішив створити власний розсадник на території парку. У середині XIX століття парк

Білі лебеді на одному із озер парку

дуба, хвойних. Насадження розмежовувалися мальовничими галявинами. Згодом у парку з'явилися дерева з Петергофського, Ризького та Нікітського ботанічних садів. Тоді ж стали садити дерева й за межами парку – смугами та галями (Іванове, Бабусине, Вітерець тощо). Насадження

місцевим художником-пейзажистом ландшафту із загостреними вершинами, що нагадували Альпи. Для цього на відведених ділянках частково вирубували насадження, а в місцях, де створювали високі гірки, вони ставали основою каркасів і повністю засипалися землею. Роботи

став потужно збагачуватися новими, у тому числі й екзотичними, видами зелених насаджень.

Зараз, на жаль, ми можемо побачити лише парк, але колись, звичайно ж, тут була й садиба. Споруджена 1833 року, вона включала в себе великий дерев'яний

будинок із баштами та чотири флігелі. Проте з кінця XIX ст. в історії дендропарку почався період занепаду, спричинений смертю Івана Скоропадського. Апофеоз настав у січні 1918 року: тоді садибу було зруйновано, й упродовж майже двох десятиліть парк належав тваринницькому радгоспу. На щастя, після війни дендропарк передали Академії наук УРСР і він став науково-дослідницькою установою. Зараз у дендропарку ростуть понад 400 видів і форм дерев та кущів. На Великому ставі безпечно живуть лебеді.

Ще зажиття Скоропадський наказав насипати курган неподалік від галявини, обсадженої рідкісними та цінними деревами. Так само завчасно замовив мармуровий пам'ятник у вигляді янгола, що правичею казував угору. Нині на могілці лише постамент. А для людей, котрі, як відомо, далеко не янголи, на ньому залишилася автоепітафія Івана Михайловича Скоропадського: «Люб'язний перехожий! Сад, у якому ти гуляєш, посаджений мною; він був втіхою у моєму житті. Якщо ти помітиш безлад, що веде до його знищення, то скажи про це господарю: ти зробиш добру справу»...

Ігор ГАЛУЩАК,
журналіст,
спеціально для «УК»,
м. Львів

Великий став дендропарку «Тростянець»

Козацькими шляхами

«А попід горою ярмом-долиною...»

(Продовження.
Початок в №№ 3-4)

Реєстрові козаки мали свої права та «вольності», їх судив власний старшинний суд, як військові люди, були звільнені від усяких податків і оплат; також було обумовлено, що майно померлого козака, «відумерщина», повинне перейти тому, кому він подарував при житті.

Запорозькі, як реєстрові, козаки отримували оплату тільки тоді, коли вони спільно з поляками ходили на Московщину, татар, турків. Плата дорівнювала 6 копам литовських грошей (тобто 15 злотих) річних і сукну на «гармак» — каптан. Для порівняння, кінь коштував на той час 2 копи.

У Багачці була створена Багацька сотня (1625) реєстрового козацтва Миргородського полку, і з цього року вона брала участь у воєнних діях. Ті, хто не потрапили до реєстру, називалися посполитими; їм, крім десятини свого доходу, кожні два роки необхідно було віддати ще й бика, потрібно було три дні на тиждень працювати на пана зі своїм тяглом... Переслідувалися служители православної церкви, не визнавалася українська мова, велося окатоличення і закріпачення.

Відомий французький військовий інженер Гійом Левассер Боплан, який будував укріплення, фортеці, зібрав унікальні відомості про заселення України. Він позначав на своїх картах як села, так і назви річок та їхніх приток. Помітивши притоку Псла Багачку і однойменне їй село, він об'єднав їх однією назвою, оскільки французькою і польською мовами назви мали одне значення.

Козаки Багацької сотні на чолі з гетьманом реєстрового козацтва Григорієм Чорним із Військом Польським ходили у Крим на ординці Девлет-Гірея, розбивши при цьому головні сили іновірців, звільнивши 10 тисяч християн-невільників.

Яків Острянин (Остряниця), полковник реєстрового війська, очолив повсталі козаки і прибулих до нього на допомогу донських козаків, здобувши Кременчук, Хорол, Омельник. Після виснажливої битви з польськими військами повсталі пішли у Миргород, сподіваючись на братню допомогу козаків. Реєстровці Миргородського полку не тільки не чинили опору, але й забезпечили повстанців усім необхідним. 30-го травня під Лубнами у Сліпороді відбулася січа повстанців із королівськими військами. Зазнавши поразки, і щоб уникнути лютої розправи, Яків Острянин пішов у Слобідську Україну в м. Білгород із 865 українцями, у тому числі їхніми друзями, малолітніми дітьми;

взяли вони з собою хліб, худобу, коней, корів, овець. Оселилися на Чугуївському городищі.

*Покинь батька, покинь мати,
покинь всю худобу,
Йди з нами, козаками
в Україну, на слободу,
На Україні всього много —
і паши, і браги,
Не стояти там вразі ляхи,
козацькі враги.*

Так співали переселенці, залишаючи навкісвоїдомівки, рідний край. Після поразки повсталих на Полтавщині з'явилися каральні загони ляхів. Серед реєстровців і не

Піднялася помститися над своїми правами, за ганьбу, зневагу своїх звичаїв, за наругу віри предків, святого обряду, за глум над церквами, за бешкет чужоземних панів, за гнів, за унію... Молодий, але сильний духом гетьман Остряниця очолив усю незліченну козацьку силу. Між тими козаками, між тими — вісьмома полками, найдобірнішим був один полк. І той полк очолив Тарас Бульба...».

Місцеві краєзнавці доводять, що прототипом полку Тараса Бульби був Миргородський полк, до складу якого входили

для навчань. Таке місце і по сьогоднішній день збереглося в Багачці і носить назву «Покачайловка».

Реєстрові козаки і народ посполитий звернулися з проханням до короля, щоб він захистив їх від беззаконня, свавілля, порушень прав і свобод козаків. На що король дав дивовижну по суті відповідь: «Понеже ви воїни єсть і маєте у себе мушкети та шаблі, то що вам забороняє стати за себе та свою свободу? Тож видно талан ваш такий, щоб мати все від меча...».

Багацької сотні (1650). Народ увічнив його образ у своїх невмирущих думах і піснях:

*Ой, спасибі тобі, Хмелю,
Й превелика шана,
Що врятував Україну
Від польського пана.*

Дух звільнення, який жив у серці українського народу впродовж століть, підняв на боротьбу його кращії сили, сили гніву Визвольної війни. Десятки тисяч славних синів України покладали свої голови під Берестечком. Серед них чимало козаків-багачанців, які в ті далекі часи воювали в Полтавському і Миргородському, Кременчуцькому, Лубенському і Чигиринському полках, у запорозьких куренях.

Гетьман Виговський з козаками, татарами і німецькими найманцями розгромив бунтівників під Полтавою, після перемоги віддав Полтавщину, у тому числі і Багачку, на грабїж татарам, щоб ті взяли ясир за надану допомогу.

Ординці напали гвалтівно, лише півсотні козаків і селян під керівництвом Андрія Погрібного кинулися на захист фортеці. Усі вони загинули. Тих, хто не встиг сховатися, татари зарубали. Підлітків та фізично здорових забрали в неволю, залишивши після себе попелище і тіла зарубаних багачанців. Через день прибула поріділа Багацька сотня з дейнеками. Вони привезли з собою козаків, загублених під Полтавою. Через деякий час козаки із Запорозької Січі привезли на човнах великий камінь і поклали на високу могилу, де були поховані 180 козаків-побратимів і односельців.

У наш час могила через безвідповідальність працівників, які розробляють глиняний кар'єр, була зруйнована, а камінь зміщений. Нині камінь лежить поряд із могилою як пам'яття не тільки козакам-багачанцям, але й українському козацтву.

Україна була розподілена між трьома державами: Річчю Посполитою, Московською державою та Османською імперією.

Селяни і міщани на собі відчули жорстокість і тиранство самодержцтва через обкладання непомірними податками навіть військових людей, козаків.

Козаки Багачки брали активну участь у поході Петра I на Дербент, у воєнних діях російських військ у Північній війні (1700—1721), у російсько-турецькій війні (1735—1739), у Семирічній війні (1756—1763), в азовських походах, у походах князя Долгорукого на Перекоп, у шведсько-російській війні, ходили в Литву, Австрію, Саратов, Бахмут...

(Далі буде.)

Олександр МАМЧЕНКО,
кореспондент «УК»,
Велика Багачка — Єнакієво

Повстання Миргородського козацького полку 1638 року. Художник В. Богданов

реєстрових козаків знайшлися користолюбці і боягузи, які зраджували своїм товаришам. Полковник Терентій Яблонський силою був пострижений у ченці, а сотні козаків Миргородського полку за «Ординації війська Запорозького реєстрового...» були позбавлені козацтва і переведені в посполити за співчуття і допомогу повстанцям.

Прибули в Багачку карателі влаштували показову розправу, скаравши на горло козаків. Перших трьох посадили на коли, п'яťом відрубали шаблями руки і ноги, а трьох селян-повстанців прив'язали до кілків, на які були посаджені реєстрові козаки, і розпалили під ними вогонь. Три дні після страти кати не дозволяли поховати замордованих повстанців. І тільки після від'їзду карателів односельці поховали страчених на горі Північній біля старої могили козаків.

Події тих років не залишили байдужим М. Гоголя, і в повісті «Тарас Бульба» він гідно писав про Якова Острянина: «Сто двадцять тисяч козацького війська з'явилися на кордонах України. Це вже не була яка-небудь мала частина чи загін, що виступав на здобич або навздогін за татарами. Ні, піднялася уся нація, бо урвався терпець народові.

Багацька та Устівська сотні... під керівництвом полковника-реєстровця Матвія Гладкого.

Однак існує й інша версія (за О. Гуржієм). Вона полягає в тому, що прототипом повісті «Тарас Бульба» був ніхто інший, як далекий родич М. Гоголя, гетьман Правобережної України Остап Гоголь. Ця версія створена на основі багатьох аналогічних життєдіяльності історичного Остапа і літературного Тараса Бульби.

Заслуга гетьмана українського реєстрового козацтва Петра Конашевича-Сагайдачного (1616—1622) у тому, що він приборкав свавілля в козацьких лавах, ввів обов'язкове для всіх підпорядкування, витримку до суворого порядку. Ядром армії вважав реєстрові полки, дисципліновані, вимуштрувані по-військовому. Вони надавали всьому війську тон і утримували на вищому рівні організацію бойових здібностей. Для військового життя підготовлялися підлітки. Молодий воїн повинен навчитися метати спис, стріляти з лука, володіти шаблею, рубати сокирою, їздити верхи на коні, ходити на лови звіра і риби, гребти веслами. Дуже сильно була поширена боротьба. Це — підготовка до війни. У кожному курені, сотні, полку були обладнані майданчики

Особисте горе Хмельницького з'єдналося з горем народу: «Так вони ставляться не тільки до мене, — говорив він соратникам-однодумцям, — так ляхи ставляться до всього народу українського, якого вважають бидлом і схизматиком... Чого ми тільки не терпіли! Вольності наші знищені, землі відібрані, більша частина вільних лицарів перетворена у холопів...». Це був крик його душі. Хмельницький хитрістю виманив листа і прибув з ним у Запорозьку Січ. Так почалася Визвольна війна. Козаки Багачки не залишилися осторонь, вони зібрали раду і відновили Багацьку сотню, записавши 300 козаків і селян, увійшли до складу Полтавського реєстрового кінного полку на чолі з полковником Мартином Пушкарем. Поляки кинули на розправу з повстанцями всі реєстрові полки Малоросії, але Богдан Хмельницький виставив перед військом біле хресне знамено, яке означало «Мир Християнству», та звернувся до всіх козаків і старшин із закликом: «З'єднаймося, браття, повстанемо за віру православному, відновимо волю народу нашого і будемо єдині!».

Проїжджаючи з Полтави до Миргорода, Б. Хмельницький зробив коротку зупинку в Багачці, відвідав козаків

Славний капелюх у фаната Івановича. Відмінний! Неперевершений! А який шалик! Подивіться на нього збоку: що за диво! Просто неможливо словами описати: вогонь! Вже мовчу про барабан. Миколай Чудотворець і святі угодники, який барабан! Побий мене вража сила, коли у когось у секторі стадіону ще є такий барабан! Фанат Іванович його придбав тоді, коли Коля Відкривачка ще не їздив на кубковий матч до Києва. Ви не знаєте Колю Відкривачку? Той самий, який вкусив за вухо контролера у столичному трамваї.

Прекрасний персонаж і фанат Никифорович. Він дуже любить соняшникове насіння і це його улюблена закуска. Після жуйки, звичайно. Коротше, обидва сусіди по сектору мають безліч спільних рис, однак є й розбіжності. Один із них віддає перевагу темному пиву, а інший – навпаки, у захопленні від пісні «Ой, мороз, мороз...» Втім, не дивлячись на цю суттєву різницю, ці пречудові люди, які безмежно люблять футбол, не просто гарні друзі, а взагалі нерозлийпиво. І раптом така халепа...

А що, Івановичу, побуваємо тепер на стадіонах від Москви до самих до околиць СНД? – зашкварчав цигаркою і майстерно пустив дим кільцями фанат Никифорович.

В смислі? – дипломатично уник прямої відповіді його стадіонний побратим.

Ну, я про перспективи об'єднаного чемпіонату країн колишнього Союзу. Хіба не круто? Та його рівень буде таким, що на всю футбольну Європу від заздрощів аж гикавка нападе!

Казала Настя як удасться! – скептично сплюнув фанат Іванович. – У того, хто це все

вигадав, схоже, із клепками в голові не все в порядку, а ти й радий, немов один на параді.

Ти що, старий, хіба проти? Це ж така можливість знову втерти носа москвичам, пітерцям та іншим махачкалинцям. Будемо рвати їх, як Вася

Гостре перо

Як посварилися фанат Іванович та фанат Никифорович (Майже за Гоголем)

Фара транспарант у Одесі!.. Побуваємо у всіх республіках, а їхні фанати – у нас. Згадаємо молодість! Пам'ятаєш: «Арарат», «Арарат», привіз в Київ виноград...», або «Жальгіріс» без ніг – виграти не зміг...», або «Кайрат» – аутсайдера брат...».

Фанат Іванович глибоко зітхнув і багатозначно засопів.

Що – ностальгія замучила? – зрозумів це по-своєму співрозмовник.

Майже. Оце якраз думаю: якому йолопу оце все заважало? Ну, маю на увазі недавній прогрес українських команд на європейській арені. І Кубок УЄФА взяли, і в Лізі чемпіонів на рівних грали з грандами. А якщо ця маячня з об'єднанням

Не пойняв! Ти прикидаєшся чи справді не розумієш, що чемпіонат СНД – це супертурнір, про який давно мріють фанати, як я вже казав, від Москви до самих до околиць?..

Ну, нехай вони собі мріють... А наші уболівальники, сам знаєш, без ентузіазму реагують на це напасть.

Кажу ж тобі – чемпіонат СНД це... – ... нісенітниця, з якою дехто носить, немов дурень зі ступою! – сердито вигукнув фанат Іванович.

Що? – почервонів, як прапор команди суперниці, фанат Никифорович. – Це я отой... і я зі ступою. Тьху на тебе! Та щоб ти відкриття футбольного сезону не дочекався! І щоб мої очі тебе більше біля себе не бачили! Ні на стадіоні, ні в автобусі під час виїзних матчів!.. Та я з тобою тепер навіть в одному генделику біля телевізора не сяду!.. Щоб знав!

«Не с-я-я-ду!..» – перекинув його фанат Іванович.

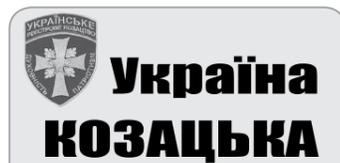
Щас заплачу від горя... А я з тобою тепер на одній трамвайній зупинці стояти не хочу! І взагалі – чеши звідси, поки ти ж трамваї ще ходять!..

Фанат Іванович і фанат Никифорович – ці прекрасні люди, палкі прихильники улюбленої команди, майже футбольні брати, друзі-нерозлийпиво та інші рідини враз насупилися, зробилися похмурими, як терикон на тому боці річки, майже одночасно проїдали крізь зуби: «Пішов геть!» і принципово розійшлися в різні боки.

Ні, аж ніяк не доводиться нудьгувати у нашому колофутбольному світі, панове!

Фанат Никифорович нервово викинув недопалок, підсмикнув штани і пішов в контратаку.

Павло КУЩ,
письменник-гуморист
Малюнок Миколи КАПУСТИ

ЗАСНОВНИК:
Всеукраїнська громадська організація «Українське Реєстрове Козацтво»

Головний редактор
Антін Бобир
e-mail: aboby68@ukr.net
096-383-75-15,
(062) 213-01-98

Заступник головного редактора
Юрій Доценко
050-773-77-12

Свідоцтво про реєстрацію серія КВ № 8398, видане Державним комітетом телебачення і радіомовлення 4 лютого 2004 року

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
01001, м. Київ, вул. Мала Житомирська, буд. 11, оф. 5а
www.kozatstvo.org.ua
Тел.: (044) 383-61-71
(094) 928-31-71
Факс: (044) 278-75-27
e-mail: go-ukr@i.ua
genstab-kiev@kozatstvo.org.ua

КОРПУНКТІ:
83048, м. Донецьк,
вул. Артема, 118-Б
Факс: (062) 311-34-24
Тел.: (062) 213-01-98
(094) 912-71-98
e-mail: press_uk@iai.dn.ua

м. Івано-Франківськ
Завідувач корпункту
Богдан Кузів
Тел.: 097-595-64-68

м. Львів
Завідувач корпункту
Роман Наконечний
Тел.: (0322) 64-99-79

м. Харків
Завідувач корпункту
Михайло Дубровський
Тел.: 067-628-82-64

м. Ужгород
Завідувач корпункту
Іван Мільчевич
Тел.: (050) 438-79-93

Сфера розповсюдження:
загальнодержавна
Газета виходить один раз на місяць. Ціна договірна
Газету віддруковано в друкарні ПРАТ «Редакція газети «Донбас»
Адреса: м. Донецьк, 83096,
вул. Куйбишева, 58
Наклад 3000
Замовлення 555/04

Передплатити газету «Україна козацька» можна у будь-якому поштовому відділенні України.
Передплатний індекс: 08159

Пісенний клуб «Кобзар»

ОЙ, ПОЇХАВ ЗА СНОПАМИ

(Українська народна пісня)

Швиденько

Як поїхав за снопами, за снопами,
Сидить дівка під копами, під копами.

Я на неї задивився, задивився -
Полудрабок уломився, уломився.

Ой не жаль би було воза, було воза,
Коли б дівка була гожа, була гожа!

А то руда та погана, та погана,
Та й та воза поламала, поламала!

– Хоч я й руда та погана, та погана,
Так у мене батько багач, батько багач!

Сірі воли на оборі, на оборі,
А на шиї в мене дукач, в мене дукач!

– Нехай тебе чорти знають, чорти знають
Із твоїми дукачами, дукачами!

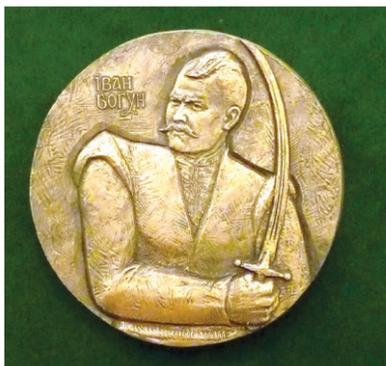
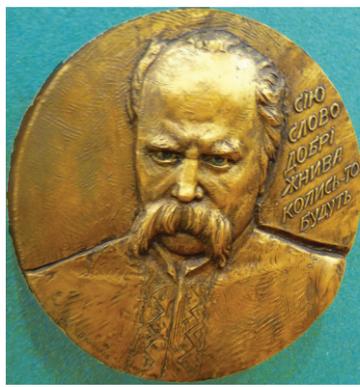
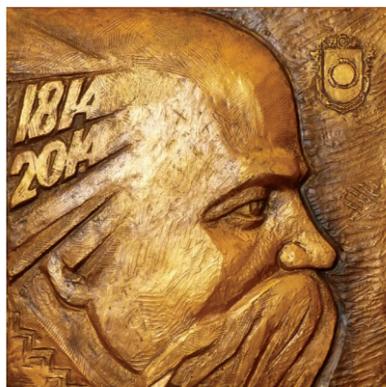
Воли твої поздыхають, поздыхають,
Ти ж погана й з дукачами, з дукачами!

Митець з Богданового краю

Він родом із містечка Шпола, козацької Черкащини, яка славетна своєю історією, національно-визвольними змаганнями. Безумовно, це поклало виразний відбиток на життєвий і творчий шлях нині добре знаного в Україні митця. Після закінчення з відзнакою відділення скульптури Харківського художнього училища, де його вчителями були відомі майстри О.І. Фоменко, Ю.І. Киянський, Г.С. Коробов, І.М. Стаханов і П.М. Черненко, Віктор Крючков уже півстоліття плідно працює у царині скульптури, малої пластики, медальєрного мистецтва. Він – член Національної спілки художників України, учасник багатьох престижних виставок, пленерів, симпозіумів, трієнале на Батьківщині та за її межами.

Художник-козак Віктор Крючков зі «своїм Шевченком»

Митець надає перевагу меморіальній медалі, цьому маленькому пам'ятнику певним подіям і відомим людям. «Для медальєрних творів характерна більшість ознак монументального твору: цілісність, лаконізм, емоційна напруга, що змушує сконцентрувати увагу на найголовнішому. Стосується це чи події, чи характеру портретованої особистості», - говорить Віктор Григорович. У медальєрному мистецтві він звертається як до історичних образів Т. Шевченка, Б. Хмельницького, Мельхіседека, М. Залізняка, К. Косинського, так і до образів сучасників – Д. Нарбути, А. Недосеки, І. Кулика, Ф. Зінченка, І. Лавріненка.

Чільне місце у багатожанровій творчості майстра посідає козацька тематика. Пан Віктор – автор портретної галереї у медальєрних ватажків національно-визвольного руху України – С. Наливайка, С. Неживого, І. Сірка, І. Підкови, К. Косинського. У серії цих портретів виявилися нові риси творчості автора, де виразність форм поєднана з тонким психологізмом. Характерною ознакою медальєрних творів В.Крючкова є деталізація образів, зумовлена глибоким знанням історії. Як приклад, його роботи «Рік 1684», «У Черкасах... 1859», «Хмельницький», «Останній путь».

У галузі скульптури заступник отамана Черкаського обласного товариства УРК, полковник УРК Віктор Крючков створив високохудожні роботи, які нині є окрасою Черкаського краю. Він є автором пам'ятника Юрію Горлісу-Горському у Мельниках – столиці Холодноярської республіки, рідному селі ватажків козацько-гайдамацького руху, легендарних братів Чучупаків.

Митець добре знаний в Україні і як реставратор іконопису та антикваріату. Саме ним при реставрації триптиха ікон Архістратиґа Михаїла, Матері Божої Провідниці, Святої Великомучениці Варвари (1779 р.) було відкрито і внесено в історію національного іконопису ім'я невідомого раніше художника Кирила Кузька.

Творам В. Крючкова притаманні внутрішня динаміка, тактовна стилізація форм та оригінальність. Уміння знайти своєрідну пластичну мову, котра розкрила б суть образу, є неодмінною рисою багатогранної творчості майстра.

«Творчість Віктора Крючкова глибоко національна. Його мистецтво стверджує дух народу, що є першоосновою держави», - вважає отаман Черкаського обласного товариства УРК Борис Марченко.

Дмитро ГРИГОРЕНКО,
власкор «УК»
м. Черкаси

На фото: авторські роботи Віктора Крючкова

